PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 280 (2899) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, četrtek 25. novembra 1954 Cena 20 lir

OKRAJNA ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA GORICA

TU, NA TEM PODROČJU HRVATSKE, NAJ ŽIVE HRVATI Z ITALIJANI ENAKO, KAKOR NAJ V KOPRU ŽIVE SLOVENCI Z ITALIJANI, V BRATSTVU IN SLOGI NA RAZREDNI OSNOVI, TER NE DA BI ZANIKALI NARODNE ELEMENTE, NARODNO OBELEŽJE. NAJ NAJDEJO VSO MOŽNOST ZA SKUPNO ŽIVLJENJE Z ENOTNIM CILJEM, KI NE POZNA NARODNOSTNE MEJE.

(Iz govora predsednika Tita v Bujah)

NOVO PRIVITJE KRIVIČNEGA DAVČNEGA VIJAKA V ITALIJI

Vlada povišala posredne davke za skupno 30 milijard lir letno

850 lir davka na radijsko naročnino, povišanje davka na igralne karte, pivo, orožne liste, lovska in ribiška dovoljenja, razna obrtna dovoljenja, šoferske izkaznice itd. - Povišanje cen cigaret - Za odobritev novih zakonskih ukrepov je vlada zahtevala nujno proceduro

Poziv Sotgiuju, naj se predstavi državnemu pravdniku

(Od našega dopisnika)

RIM, 24. — Italijanska vlada je na današnji seji odobrila vrsto novih davčnih ukrepov, ki povišujejo razne posredne davščine in uvajajo nove. Vladni načrt, ki predvideva med drugim uvedbo vladnega davka na radijske sprejemnike, bo po uradnih računih prinesel državni blagajni 21 milijard v finančnem letu 1954-1955 in nekaj več kot 30 milijard v naslednjih finančnih letih. Novi davčni ukrepi so bili že danes predloženi poslanski zbornici.

Novi davčni ukrepi obsegajo:

Uveden je bil državni davek na radijsko naročnino, ki znaša 850 lir letno za radio in 5.000 za televizijo. V javnih lokalih bo znašal davek za naročnine 850 za radio in 10.000 lir za televizijo, medtem ko bo za radijske aparate v avtomobilih, motornih čolnih in drugih vozilih veljala taksa 5.000 lir letno. Davek bodo morali naročniki plačevati skupno z naročnino, v primeru plačevanja na obroke s prvim obrokom naročnine. Uveden je bil tudi nov davek za javne lokale, ki so namenjeni izključno gledanju televizije; ta davek gre od največ 120.000 lir za luksuzne lokale do 20.000 lir. Poleg tega pa so predvideni še davki za letno vidimiranje in za vsako spremembo naslovnika. Od davka na radijsko naročnino pa bodo za eno leto izvzeti oni, ki prvič kupijo nov radijski aparat in se prvič vpišejo za naročnike.

Nadalje so bile povečane pristojbine za igralne karte, in sicer na 300 lir za šop navadnih kart in 500 lir za šop luksuznih kart; če kartę niso iz papirja, znaša novi davek 600 lir za navadne in 1.000 lir za luksuzne. Za prestopke proti temu določilu je predvidena globa od 8.000 do 20.000 lir.

Zakonski načrt o spremembah vladnih davščin predvideva vrsto poviškov, in sicer:

a) povišanje za 100 odst. davka na orožni list;

b) povečanje za 33 odst. davka za lovska dovoljenja;

c) povečanje za 50 odst. davka na dovoljenje za ribolov;

č) povečanje za 50 odst. davka na šoferska dovoljenja prve stopnje;

d) povišanje za 100 odst. davka na trgovske licence, ki bodo podvržene tudi letnemu davku;

e) povečanje davka na vladno dovoljenje za igralnice od 20 na 40 milijonov lir letno;

f) uvedba davka na dovoljenje za začetek in izvajanje delovanja zasebnih zdravstvenih in bolniških ustanov;

g) preureditev vladnega davka na delavnice za predelavo mesa, tako da se poveča davek velikim podjetjem, zmanjša pa malim.

Nadalje se uvajajo novi vladni davki za registracijo dnevnikov in periodičnih listov pri sodišču (10.000 lir una tantum), na dovoljenje javne varnosti za hotele, penzione in druge gostinske lokale, vključno «dnevne hotele»; ta davek bo znašal od 5.000 do 20.000 lir letno. Prav tako bodo nov vladni davek plačevala skladišča goriva in mineralnih olj in razdeljevalci goriva.

Nadalje je ministrski svet odobril še naslednje zakonske odloke, ki prav tako povišujejo posredne davke:

1. davek na proizvodnjo piva se poviša od 300 na 400 lir za vsako hektolitrsko stopnjo.

2. Uvede se davek na proizvodnjo živega srebra, ki znaša 32.000 lir za vsako standardno steklenico živega srebra in 800 lir za vsak kg živega srebra v živosrebrnih rudninah.

3. Uvaja se davek na proizvodnjo cementa, in sicer 50 lir za stot cementa in 40 lir za stot cementnih aglomeratov. Obenem pa je bilo določeno znižanje prodajne cene cementa, tako da se dejanska cena ne bo spremenila.

4. Uvaja se davek na proizvodnjo za butan, propag in mešanice, ki se v tekočem stanu prodajajo kot gorivo; davek znaša 20 lir za kg.

Zakonski odlok predvideva še razne druge preuredbe določil zakona o državnih davkih, zlasti določil tehničnega značaja.

Povišane so bile tudi cene nekaterih vrst cigaret in sicer pri vseh naslednjih vrstah za 10 lir pri škatlici z 20 cigaretami, oziroma za 5 lir za 10 cigaret: Alfa, Macedonia, Macedonia Oro, Macedonia Extra, Mentola, Eva in Rosa d'Oriente. Povišanje velja z jutrišnjim dnem, t. j. s 25. novembrom.

Zakonske ukrepe, ki uvajajo nova davčna bremena, je predložil danes popoldne v poslanski zbornici finančni minister Tremelloni. Zaradi tega je bilo razpravljanje o zakonu o pooblastilih preloženo do prihodnjega tedna. Tremelloni je za diskusijo o novih davčnih zakonih zahteval nujno proceduro.

Že pred tem pa je bilo slišati v zbornici napade na novo privitje davčnega vijaka. Tako je poslanec Di Vittorio poudaril, da vsako povišanje posrednih davkov najbolj občutijo manj premožni sloji. Di Vittorio, ki je govoril v diskusiji o zakonu o pooblastilih je med drugim poudarjal vladne obljube, da bo nova ureditev statusa državnih uslužbencev v skladu z ustavnimi določili in da v zvezi z njo ne bo odpustov iz službe. Nato je napadel sporazum med vlado in CISL glede poviškov plač državnih nameščencev in dejal, da si njegov sindikat pridružuje pravico do vseh akcij, ki jih dovoljuje ustava, da uveljavi svoje zahteve. Pristal je na spremembo spreminjevalnih predlogov v resolucije (spremembo je zahtevala vlada, ker je bil zakon o pooblastilu že odobren v senatu in ker bi sprejetje samo enega spreminjevalnega predloga že povzročilo, da bi se zakon moral ponovno vrniti v diskusijo v palačo Madama, če se vlada nedvoumno obveže, da bodo sprejete resolucije zanjo prav tako obvezne kot besedilo zakona samega.

Poslanski zbornici je bil danes predložen tudi zakonski načrt o odložitvi upravnih volitev, ki bi morale biti leta 1955. na naslednje leto. Zakonski načrt spremlja poročilo predsednika vlade in notranjega ministra Scelbe, ki pravi, da se bo v prihodnje bolje izogniti dosedanji praksi upravnih volitev na obroke; zaradi tega naj bi se upravne volitve, ki bi morale biti leta 1955. preložile do leta 1956, ko zapade mandat tudi vsem ostalim občinskim in pokrajinskim upravam. Poleg tega, pravi Scelba v poročilu, je primerno počakati, dokler ne bo pripravljen zakonski načrt, ki bo spremenil dosedanja določila za izvolitev občinskih odborov. Nadalje s preložitvijo občinskih volitev velikemu številu volivcev ne bo treba iti na volišča tako kmalu po parlamentarnih volitvah.

Današnja seja zbornice se je začela z zamudo, ker je precejšnja skupina invalidov zasedla ves vhod v skupščinsko palačo in lep del Trga Montecitorio. Invalidi zahtevajo pospešeno proučevanje zakonskega načrta, s katerim se jim dodeljuje trinajsta mesečna podpora. Poslanci so lahko prišli v palačo Montecitoria šele potem, ko je policija napravila kordon čez trg.

Medtem se nadaljujejo pogajanja med neofašisti in monarhisti za skupno politično nastopanje. Predstavnika MSI na teh pogajanjih Gray in Romualdi sta danes zanikala vesti nekaterih listov, da so pogajanja zastala. Dejala sta, da so se razgovori tudi danes nadaljevali in da bo v kratkem javnosti sporočeno kaj več.

Namestnik državnega pravdnika dr. Mirabile pa je danes izdal pozivnico prof. Sotgiuju, naj se v ponedeljek 29. novembra predpoldne zglasi pri njem v sodni palači. Poziv za naslednji dan so dobile Margherita Fantini, Giuliana Marcon, Fausta Fantini, Michela Chillemi in Maria De Andreis. Ni pa še točno znano, česa dolži Mirabile Sotgiuja. Hipoteze gredo od «žalitve javne morale in seksualne časti» do korupcije.

A. P.

Jugoslovanski odgovor na noto SZ o evropski varnostni konferenci

Brez udeležbe velikega števila povabljenih držav, ki niso pripravljene sodelovati na konferenci, bi ta izgubila svoj smisel - Vlada FLRJ pripravljena sodelovati na taki konferenci, ki bi bila po izmenjavi mnenj za vzpostavitev potrebnih pogojev in za uspešen izid

Tudi Švica odklanja udeležbo na varnostni konferenci

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 24. — Jugoslovanska vlada je odgovorila na noto ZSSR od 13. novembra, v kateri predlaga sovjetska vlada, da bi 29. novembra sklicali konferenco 23 evropskih držav. Državni podtajnik za zunanje zadeve Veljko Mičunović je danes sprejel sovjetskega veleposlanika v Beogradu Vasilija Valjkova in mu izročil odgovor jugoslovanske vlade. Odgovor se glasi:

«Vlada FLRJ je pozorno proučila predlog vlade ZSSR, ki ga vsebuje njena nota od 13. novembra. Glede na to, da se nanaša na vprašanja, katerim jugoslovanska vlada pripisuje zelo velik pomen, ker ceni vsako prizadevanje v korist miroljubne rešitve odprtih evropskih vprašanj, posebno pa vprašanja varnosti evropskih držav, vlada FLRJ pozdravlja in podpira samo idejo o konferenci, ki je vsebuje sovjetska nota. Prav tako podpira dejstvo, da je bil predlog poslan 23 državam. Zato sodi, da bi sklicanje take konference v skladu z načeli listine OZN bilo pomemben prispevek k zmanjšanju mednarodne napetosti.

Na drugi strani pa je očitno, da so si stališča številnih evropskih držav o mnogih vprašanjih skupnega interesa danes zelo oddaljena in veliko število evropskih držav ni pripravljeno v sedanjem obdobju udeležiti se omenjene konference, ki bi — brez njihove udeležbe — izgubila svoj smisel. Kratki rok, predviden v noti vlade ZSSR, dejansko ne dovoljuje, da bi se izvedla potrebna izmenjava mnenj za vzpostavitev političnih pogojev za sklicanje in uspešen izid take konference. Glede na pomen take konference je jugoslovanska vlada prepričana, da ne bo nikakor prekasno, če bi bila taka konferenca kdaj pozneje od dneva, ki ga predvideva sovjetska nota Jugoslovanska vlada je prav tako prepričana, da bi skupna prizadevanja zainteresiranih držav v tej smeri, posebno če bi se vzporedno prizadevali tudi za omejitev oboroževanja, mogla zagotoviti v skladu z interesi in težnjami in ob udeležbi vseh zainteresiranih držav vzpostavitev ugodnih pogojev za sklicanje take konference za dosego sporazumnih rešitev glede nekaterih še nerešenih evropskih vprašanj. To bi brez dvoma prispevalo k splošnemu zmanjšanju mednarodne napetosti.»

B. B.

LONDON, 24. — Angleški, francoski in ameriški izvedenci, ki jim je poverjeno sestavljanje zahodnega odgovora na sovjetski noti od 23. oktobra in 23. novembra, so se danes popoldne ponovno sestali v Foreign Officeu. Zahodni odgovor, sodijo v dobro obveščenih krogih, bo poslan v Moskvo pred 29. novembrom, dnevom, ki ga je ZSSR predlagala za sklicanje evropske konference o kolektivni varnosti. Verjetno bo to zadnje dni tega tedna. Pri dokončnem besedilu odgovora bodo upoštevali posvetovanja med tremi zahodnimi velesilami in ostalimi zainteresiranimi vladami.

Medtem je na sovjetsko noto od 13. novembra odgovorila švicarska vlada. Švica odklanja sovjetsko vabilo na sodelovanje na konferenci o evropski varnosti, pridržuje pa si za prihodnost možnost švicarskega sodelovanja na podobni konferenci.

V svoji noti pravi švicarski zvezni svet med drugim, da zastavlja nota sovjetske vlade nekatera vprašanja, ki predstavljajo enega izmed razlogov za sedanjo napetost in pomanjkljivo varnost, da pa obstajajo med zainteresiranimi državami velike razlike glede načina, kako naj se ta vprašanja rešijo. Švica, nadaljuje nota, želi, da bi bilo mogoče premagati težave, na katere naletavajo danes poskusi za rešitev teh vprašanj, ki zanimajo vse evropske države. Nato opozarja nota, da je Švica v zadnji vojni ostala nevtralna in da se ni pridružila raznim zavezništvom, ki so nastala v povojnem času in da zato sodi, da je reševanje omenjenih vprašanj, predvsem zadeva držav, ki so za to pristojne. Zaradi tega zvezni svet ne sodi, da bi v sedanjem trenutku švicarsko sodelovanje pri teh razpravljanjih pomagalo k rešitvi. Pač pa bo Švica pripravljena sodelovati v okviru svoje stalne nevtralnosti, na konferenci, ki se je bodo udeležile vse evropske dežele.

V Ameriki pa objavlja list «Los Angeles Daily News» nekaj vesti o načrtu, ki ga je baje sestavil švedski zunanji minister Osten Unden in ki da ga bodo kmalu začeli proučevati v Washingtonu. Po teh vesteh predvideva Undenov načrt ustanovitev «tamponske cone» med ZSSR in njenimi sateliti na eni strani in zahodnoevropskim sistemom na drugi strani. V to «tamponsko področje» bi bile vključene Finska, Švedska, Norveška, Danska, združena Nemčija, Avstrija in Jugoslavija. ZSSR bi umaknila svoje čete onstran črte Odra-Niža, zahodne velesile pa bi umaknile svoje oddelke iz Nemčije. Baje zagovarja načrt tudi francoski ministrski predsednik Mendes-France.

Auriolov članek o mednarodnem sodelovanju

PARIZ, 24. — Pariški večerni list «France Soir» objavlja danes članek bivšega predsednika republike Vincenta Auriola, v katerem pravi med drugim, da je Eisenhower prav napravil, ko ni hotel odpraviti brezposelnosti s tekmo v oboroževanju. Dodaja pa, da niti politika, ki bi obstajala v pridobivanju tržišč s povzročanjem poloma tujih konkurenčnih industrij ali pa s še večjim omejevanjem uvažanja njihovih proizvodov v Ameriko, ne bi pomenila nobene rešitve.

V enem in v drugem primeru se izražata kriza in brezposelnost in iz tega prihajajo noti udarci. Kriza bo rodila krizo.

«Naloga Francije je, nadaljuje članek, nujno proučiti in predlagati načrt gospodarskega, finančnega in socialnega sodelovanja in organizacije ne samo v Evropi pač pa sporazumno z ZDA po vsem svetu.»

«Potrebno bo, pravi dalje članek, obrniti se odločno na komunistični blok in mu ponuditi, kakor sem jaz večkrat želel, istočasno gospodarsko sodelovanje in nenapadalni pakt kot prvi etapi na poti splošne razorožitve in nadzorstva nad oboroževanjem.»

«Dogodki si naglo sledijo. Jaz s svoje strani ne verjamen, da bomo morali še dolgo čakati, da bodo ZDA priznale Kitajsko in se pridružile Veliki Britaniji v politiki do te države. Kriza, ki je povzročila spremembo v ameriški notranji politiki, bo kmalu enako vplivala na zunanjo politiko.»

«Doba reakcijskih letal in atomske sile ni več doba ozkega ekskluzivizma, niti ne doba anarhije in egoizma. Čas gospodarske zveze sveta je tu», zaključuje Auriol.

BRUSELJ, 24. — Trije zunanji ministri Beneluxa so se danes sestali v Bruslju. Sestanek je bil zelo kratek. V dobro obveščenih krogih sodijo, da so si ministri samo izmenjali misli, kakor je to med njimi običaj.

Mendès-Francea čakajo po povratku pariški sklepi, proračun in Tunizija

V teh treh vprašanjih bo moral francoski ministrski predsednik zastaviti ves svoj vpliv in vso svojo spretnost - Komentarji francoskega tiska o predsednikovem potovanju v ZDA

PARIZ, 24. — Francoski ministrski predsednik Mendes-France se je danes popoldne vrnil z letalom v Pariz iz New Yorka. Ob prihodu na pariško letališče Orly Mendes-France, ki ga je številna množica živahno pozdravljala, ni hotel dati nobene izjave. Rekel je samo, da si bo po napornem potovanju v novi svet zdaj verjetno privoščil nekaj počitka. Letalo družbe «Air France», s katerim se je Mendes-France pripeljal v Pariz, je prevozilo pot iz New Yorka do letališča Orly v 9 urad in 17 minutah, kar je osem minut manj kot dosedanji hitrostni rekord na tej progi.

Pred odhodom iz New Yorka se je Mendes-France razgovarjal še z libanonskim veleposlanikom pri Združenih narodih Charlesom Malikom, ki je predstavljal skupino afriških in azijskih dežel. Po razgovoru je Malik izjavil da bi bilo treba Mendes-Franceu dati čas da uveljavi svojo politiko na francoskih afriških ozemljih. Dejal je tudi, da je bil razgovor zelo uspešen in da se bo po njem morda mogoče izogniti diskusiji o severni Afriki pred OZN.

Francoski tisk komentira danes obisk ministrskega predsednika v ZDA in dela bilanco njegovega uspeha. Že včerajšnji večerni tisk je pisal, da je «Mendes-France osvojil ZDA». Današnja «Aurore» piše, da si je francoski premier pridobil velik osebni ugled, ki se druži s povečanim ugledom Francije. «Tokrat je Francija ustvarila v svetu vtis, da je sprostila svojo zunanjo politiko in da je ponovno mogoče in treba računati z njo», pravi list in nadaljuje, da sicer niso bila rešena vsa vprašanja med Francijo in Ameriko, da pa so bila vsaj «postavljena v jasno luč, iskreno in brez dvoumnosti».

Neodvisni socialistični «Franc Tireur» pa opozarja, da čaka Mendes-Francea ob povratku vrsta težavnih opravkov, ki jih je zapustil pred desetimi dnevi ob svojem odhodu iz Pariza. «Ob povratku bo našel parlament, poln jeze, užaljenosti in nepotrpežljivosti», pravi «Franc Tireur».

«Liberation» pa presoja potovanje ministrskega predsednika dokaj negativno in pravi, da je Mendes-France sicer pomiril Amerikance, ki so mu celo podelili naslov «nadčloveka», zlasti v primerjavi z njegovimi predniki kot Lanielom, Bidaultom, Pinayem in drugimi toda da je to dosegel, je «Mendes-France moral plačati: žel je velik osebni uspeh, za protivrednost pa se je Francija ponižala na vlogo vazala».

«Combat», neodvisni socialistični dnevnik, pa pravi, da je Mendes-Franceovo potovanje v ZDA «proslavilo tega inteligentnega in vztrajnega moža», ki bo morda «toliko skromen, da bo mislil, da predstavlja odobravanje Amerikancev predvsem presenečenje, da so videli francoskega državnika ki se tako srečno razlikuje od povprečnosti svojih prednikov». List nadaljuje, da je treba zdaj videti, kako bo ministrski predsednik orientiral svojo notranjo politiko; «od odgovora na to vprašanje, pravi «Combat», bo odvisno, ali bo njegova vlada preživela ratifikacijo pariških sporazumov».

Medtem je zunanjepolitična komisija francoske narodne skuščine začela proučevati londonske in pariške sporazume. Danes je govoril general Billotte kot poročevalec o organizaciji Zahodnoevropske zveze in o vključitvi Zahodne Nemčije v NATO. Njegovo poročilo vsebuje naslednja tri poglavja: 1. kritična analiza sporazumov, 2. primerjava med zaželenimi in predlaganimi rešitvami, 3. prikaz političnega, gospodarskega in strateškega položaja Evrope in ukrepov, ki so potrebni za evropsko enotnost. Billotte je danes končal samo s prvim delom svojega poročila, ostalo pa bo opravil jutri in v petek, znano pa je, da bo zaključil s priporočilom, naj se pariški sporazumi ratificirajo.

Poročala bosta še poslanca Isorni o spremembi bonnskih sporazumov in Vendroux o sporazumu o Posarju.

Poročevalce sta določili tudi parlamentarni komisiji za finance in za narodno obrambo. Oba poročevalca sta se pred časom izrazila proti ratifikaciji sporazumov.

Mendes-Francea čakajo po povratku predvsem tri važna vprašanja: Severna Afrika, ratifikacija pariških sporazumov in odobritev proračuna. V vseh vprašanjih bo potreboval vso svojo spretnost, če bo hotel premagati ne le nasprotovanje opozicije, temveč tudi nekaterih krogov parlamentarne večine, ki so med njegovo odsotnostjo spričo dogodkov v Tuniziji in Alžiru in med diskusijo o proračunih raznih ministrstev začeli kritizirati vse delovanje vlade.

Diskusija o proracunu se razvija zelo počasi in ministrski predsednik jo bo verjetno hotel pospešiti. Prve težave glede ratifikacije pariških sporazumov so se začele s tem, da v raznih parlamentarnih komisijah skoro ni bilo mogoče najti poslancev, ki bi hoteli prevzeti vlogo poročevalcev. V komisijah za finance in narodno obrambo sta bila končno določena dva nasprotnika pariških sklepov.

O Tuniziji govorijo, da namerava Mendes-France rešiti vprašanje do 14. decembra, in sicer z neposrednim sporazumom z voditeljem tuniških nacionalistov Burgibo. Če bi se to res zgodilo, bi dogodek pomenil senzacijo. Predstavnik francoskega zunanjega ministrstva pa je danes potrdil, da so med francosko-ameriškimi razgovori v Washingtonu postavili tudi vprašanje ameriške intervencije pri španski in egiptovski vladi zaradi njune pomoči severnoafriškim nacionalistom. Predstavnik je izrazil prepričanje, da bo ameriška intervencija pomirjevalno vplivala.

Predsednik tunizijske vlade Ben Amar, ki se je včeraj vrnil v Tunis, se je danes razgovarjal z bejem o izvedbi francosko-tunizijskega sporazuma o felahih. Ben Amar se je razgovarjal tudi s francoskim generalnim rezidentom.

Skupna francosko-tunizijska izjava o felahih je vzbudila v pariškem tisku različne komentarje. Medtem ko del časopisov, ki so naklonjeni vladi, ter socialistični tisk pozdravljata sklenjeni sporazum, ga desničarski časopisi grajajo, trdeč, da bo imel za posledico izgon Francozov iz Severne Afrike. Glasilo komunistične partije Francije piše, da ti ukrepi ne bodo imeli ugodnega učinka, ker je v Tuniziji še vedno obsedno stanje in imajo tam še vedno koncentracijska taborišča.

Tuniški ministrski predsednik Tahar Ben Amar, ki je te dni v Parizu vodil pogajanja v imenu tuniške vlade, se razgovarja s predsednikom francoske republike Cotyjem.

«Figaro» izraža upanje, da bo deklaracija obrodila sadove, jezi pa se, ker je sestavljena tako, da bo v očeh Franciji zvestih prebivalcev Tunizije predstavila «bandite» kot rodoljube in borce v odporniškem gibanju, s katerimi se morajo pogajati.

«Aurore» je skeptičen glede uspeha skupnega poziva na felahe ter se čudi, da v deklaraciji ni povedanega nič določenega, kaj se bo zgodilo s felahi, če se ne bodo odzvali pozivu oblasti.

«Franc Tireur» pozdravlja deklaracijo in izraža zadovoljstvo, ker je tunizijska vlada pripravljena jamčiti za izvajanje, čeprav ne sodeluje v varnostni službi, kakor je svoj čas zahtevala. Tunizijci so podpisali deklaracijo ter s tem pokazali duha spravljivosti in pripravljenost za rešitev tega problema.

«Combat» piše, da so Francozi dosegli pomemben uspeh, ko se jim je posrečilo pridobiti tunizijsko vlado, da se je pridružila pozivu francoskih oblasti.

Aretiran adjutant generala Nagiba

KAIRO, 24. — Danes zjutraj so javili, da je bil bivši adjutant generala Nagiba kapetan Mohamed Riad aretiran. Zvečer pa je egiptovski notranji minister sporočil, da je Riadu uspelo zbežati in da je iz Kaira odpotoval z letalom v Saudovo Arabijo.

Nova stranka ustanovljena na Japonskem

TOKIO, 24. — Danes je bila na Japonskem uradno ustanovljena nova konservativna stranka, ki je dobila ime «Japonska demokratična stranka». Za predsednika je bil izvoljen Hatojama, za podpredsednika pa bivši minister Sigemicu. V stranko so vstopili konservativni in liberalni odpadniki. Računajo, da bo nova stranka imela v poslanski zbornici 124 poslancev, v zgornji zbornici pa 18 članov. Ker so socialisti obljubili podporo pri glasovanju proti vladi, namerava stranka predložiti v parlamentu resolucijo o nezaupnici Jošidi, zato da bi povzročila padec vlade. Jošidova liberalna stranka je imela zaradi tega danes izredno sejo in razpravljala o položaju. Liberalna stranka ima sedaj v spodnji zbornici 188 poslancev od skupnih 467. Socialisti imajo 133 poslancev, manjše skupine in neodvisni 16; Pet mest je praznih.

Voditelj nove stranke Hatojama je v svojem govoru zahteval revizijo japonske politike, konec vojnega stanja med Japonsko in kominformističnimi državami in obnovitev trgovine s temi državami.

Protest ameriške vlade zaradi obsodbe Američanov v Pekingu

Protest je izročil ameriški konzul v Ženevi tamkajšnjemu kitajskemu konzulu Kitajske oblasti napovedujejo nove procese proti ameriškim „posebnim agentom"

ŽENEVA, 24. — Ameriški generalni konzul v Ženevi je danes po nalogu svoje vlade zaprosil za sestanek s kitajskim generalnim konzulom v Ženevi, da mu izroči protest v zvezi z obsodbo 13 ameriških državljanov na Kitajskem.

Zvedelo se je, da po stikih med Američani in Kitajci ob priliki ženevske konference izroča ameriška vlada proteste, zahteve po informacijah itd., ki se tičejo ameriških državljanov na Kitajskem, pri kitajskem konzulatu v Ženevi.

V Washingtonu je predstavnik državnega departmaja izjavil, da so kitajske obtožbe proti obsojenim ameriškim državljanov «izmišljene», ter obsoja, da med ženevsko konferenco niso kitajski delegati omenili aretacije dveh ameriških civilistov, ki so med obsojenimi. Gre namreč za Downeya in Fecteaua, glede katerih izjavlja državni departma, da so šele sedaj zvedeli, da sta zaprta na Kitajskem. Kakor pojasnjujejo, sta oba bila redna potnika na nekem letalu na progi Seul-Japonska. Ker je to letalo izginilo, so domnevali, da je bilo uničeno pri nesreči in da so potniki zgubili življenje. Glede drugega letala, v katerem je bilo 11 ameriških letalcev, izjavljajo v državnem departmaju, da so bili na rednem poletu ob reki Jalu.

Predstavnik državnega departmaja je izjavil, da je ameriški generalni konzul v Ženevi dobil nalogo, naj odločno protestira pri kitajskih oblasteh v Ženevi. Nekemu novinarju, ki ga je vprašal, zakaj so izbrali to mesto, je predstavnik izjavil, da so ameriške oblasti prišle v stik s kitajskimi oblastmi med konferenco o Indokini prav v Ženevi, in da tedaj niso Kitajci omenili aretacije ameriških državljanov.

Na vprašanje, ali nameravajo ZDA predložiti svoj protest Združenim narodom, je predstavnik državnega departmaja izjavil, da za sedaj ni predvidena nobena druga akcija. Glede informacij pekinškega radia, da je bilo 106 ameriških «posebnih agentov» in kitajskih nacionalistov ubitih, je predstavnik izjavil, da gre za propagandno kampanjo, ki jo vodi Peking, zato da opraviči obsodbo Američanov.

Kitajsko ministrstvo za varnost pa je medtem objavilo poročilo, ki pravi, da so od leta 1951 do danes aretirali 124 «ameriških vohunov», ki so se spustili s padali na Kitajsko, drugih 106 pa da so ubili.

Agencija «Nova Kitajska» pojasnjuje da sta med 124 agenti tudi John Knox in John Downey, ki sta bila obsojena pred pekinškim sodiščem.

Poročilo kitajskega ministrstva za varnost dodaja, da so vohunske organizacije spustile od leta 1951 do danes s padali na kitajsko ozemlje 998 puškc, 6 minometov, 179.000 nabojev, 96 radijskih aparatov in količine «vohunskega materiala», ki vsebuje nevidno tinto, potvorjene dokumente o istovetnosti, zlat denar in bankovce. Poročilo pravi dalje, da so «vsi vohuni bili vežbani po Američanih» in da so jih spustila s padali na kitajsko ozemlje ameriška letala «z glavnim namenom, da organizirajo oborožene vstaje, določijo baze za gverilce, zbirajo informacije vojaškega in političnega značaja z namenom zrušitve kitajskega režima in z namenom, da pomagajo Čangkajškovim izdajalcem pri njihovih napadih na kitajsko celino in da izvedejo priprave, ki bi služile ameriškim napadalcem za napadalno vojno proti Kitajski».

Poročilo zaključuje, da se je sedaj končalo zasliševanje «posebnih agentov», ki «bodo sojeni in obsojeni po krajevnih sodiščih na podlagi zakona».

Dva ameriška agenta zbežala na Vzhod

BERLIN, 24. — Vzhodna agencija ADN javlja, da sta se dva ameriška agenta, Nemca Schmidt in Richter 8. novembra javila vzhodnonemškim oblastem, katerim sta izročila štiri polne kovčke dokumentov, ter dodaja, da so na podlagi teh dokumentov ugotovili, da je bila organizacija, kateri sta agenta pripadala, odvisna od ameriške tajne službe in da je imela nalogo «pripraviti vojno ter organizirati vohunstvo in sabotažo».

Nemški ravnatelj organizacije (Zveza beguncev iz Sovjetske zveze) Burkhardt je zanikal to vest in je izjavil, da sta Schmidt in Richter tej organizaciji neznana.

Delegacija FLRJ za dokončno določitev meje na Miljskem polotoku

Za vodjo delegacije je bil imenovan Rihard Knez

LJUBLJANA, 24. — Na osnovi londonskega sporazuma o tržaškem vprašanju je jugoslovanska vlada imenovala delegacijo, ki bo skupno z italijansko delegacijo dokončno uredila obmejno črto med bivšo cono A, ki je pripadla Italiji, in cono B, ki je pripadla Jugoslaviji. Za vodjo jugoslovanske delegacije je bil imenovan Rihard Knez, ki bo obenem vodil jugoslovansko delegacijo za določitev meje med Italijo in Jugoslavijo na osnovi mirovne pogodbe. Sestanek delegacij bo v Ljubljani.

Ugodno ozračje pri pogajanjih med FLRJ in Italijo

BEOGRAD, 24. — Po vesteh iz dobro obveščenih krogov se jugoslovansko-italijanska pogajanja o finančnih in reparacijskih vprašanjih razvijajo v dobrem ozračju. Pričakujejo, da bo prišlo do dokončnega sporazuma prve dni decembra.

Konferenca za obmejni promet 3. dec. v Vidmu

BEOGRAD, 24. — Iz državnega tajništva za zunanje zadeve sporočajo, da se bodo v kratkem začeli razgovori med jugoslovanskimi in italijanskimi predstavniki o ureditvi malega obmejnega prometa na področju bivšega STO. Pričakujejo, da se bodo razgovori začeli 3. decembra v Vidmu. Jugoslovansko delegacijo bo vodil svetovalec državnega tajništva za notranje zadeve Slovenije Miloš Bučar. Razgovori bodo potekali v okviru memoranduma o sporazumu med Jugoslavijo in Italijo. Sporazumeti se morajo o olajšavah za gibanje čez mejo prebivalstva tega področja zaradi opravljanja normalnih trgovinskih in ostalih poslov. Prav tako mora sporazum urediti vprašanje prevoza in prometa na ozemlju bivšega STO.

S. Vukmanović v Londonu

LONDON, 24. — Danes je prispela z letalom iz New Yorka v London jugoslovanska gospodarska delegacija pod vodstvom podpredsednika zveznega izvršnega sveta Svetozara Vukmancvića. Na londonskem letališču so člane delegacije pozdravili odpravnik poslov jugoslovanskega veleposlaništva dr. Petrić z drugimi člani veleposlaništva ter zastopnik britanskega zunanjega ministrstva.

KARAČI, 24. — Pakistanska vlada je dobila od ameriške vlade vabilo na udeležbo na pripravljalni konferenci za ratifikacijo SEATO, ki je bila sklicana za januar v Bangkoku.

Truplo Višinskega prepeljano v Moskvo

MOSKVA, 24. — Sovjetsko letalo s truplom Višinskega je prispelo nekaj po polnoči na moskovsko letališče Vnukovo, kjer so čakali zunanji minister Molotov, člani posebne vladne komisije, ki bo skrbela za pogreb, sorodniki in prijatelji pokojnika, številne sovjetske osebnosti ter člani diplomatskega zbora.

Truplo bo izpostavljeno v sindikalnem domu jutri do 11. ure zvečer.

Slika kaže sovjetskega poslanika v ZDA Zarubina ob mrtvaškem odru v New Yorku, na katerem leži truplo pok. Višinskega.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1914 umrl Davorin Jenko, slovenski skladatelj.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, ČETRTEK 25. novembra Katarina, Kolomir
Sonce vzide ob 7.17 in zatone ob 16.27. Dolžina dneva 9.10. Luna vzide ob 7.21 in zatone ob 16.08.
Jutri, PETEK 26. novembra Konrad, Zdedrag

PRED BLIŽNJIMI RAZGOVORI V VIDMU

O OBMEJNEM PROMETU

V začetku decembra se bodo po vsej verjetnosti v Vidmu pričeli razgovori o ureditvi obmejnega prometa odnosno predvsem o osebnem obmejnem prometu. Uradni krogi obeh strani o tem vprašanju zelo neradi dajejo kakršno koli izjavo, kar je tudi razumljivo, saj je vprašanje zelo zapleteno. Istočasno pa izredno zanima vprav vprašanje obmejnega prometa prebivalce obmejnih področij tako na jugoslovanski kot na italijanski strani meja in lahko pričakujemo, da bodo oblasti upoštevale te upravičene interese.

Pogajanja o obmejnem prometu se bodo vršila na osnovi točke 7 spomenice o sporazumu, ki se glasi:

«Italijanska in jugoslovanska vlada sta se sporazumeli, da v roku dveh mesecev od dneva podpisa tega Memoranduma začneta razgovore z namenom, da se sklene sporazum o ureditvi obmejnega prometa, vštevši olajšave za gibanje prebivalstva obmejnih področij čez mejo po kopnem in po morju, v cilju normalnih trgovskih in drugih dejavnosti in v cilju prevoza in prometa. Ta sporazum bo obsegal Trst, in področje, ki ga obdaja. Do sklenitve takega sporazuma bodo pristojne oblasti, vsaka v območju svoje pristojnosti, podvzele ustrezne ukrepe za olajšanje krajevnega obmejnega prometa».

Pogajanja o sporazumu se morajo torej pričeti najkasneje do 5. decembra, kot to jasno sledi iz zgoraj omenjenega teksta. Točno določeno je tudi, da bosta morali obe uradni delegaciji podpisati sporazum o ureditvi obmejnega prometa za področje, ki obsega Trst in tisto, ki meji na Trst. To pomeni, da je sporazum v tej točki zelo jasen in govori o ureditvi obmejnega prometa tako na meji med bivšo cono «A» in cono «B» kot na meji med Trstom, Rižano, Sežano vse do italijanske meje.

Sporazum sicer točno določa teritorialno področje razgovorov, vendar ga nikjer izrecno ne omejuje in lahko upamo, da bodo v začetku decembra načeli in rešili vprašanje obmejnega prometa ne samo med Tržaškim ozemljem in med Jugoslavijo, temveč tudi med Goriško, Brdi, delom Benečke Slovenije, Kanalske doline in drugimi predeli, ki so sedaj v okviru Italije in po katerih teče državna meja, kot tudi vprašanje obmejnega prometa za Vipavsko, goriški Kras, Soško dolino itd. na drugi strani državne meje.

Državna meja je namreč, kot je to vsem dobro znano, prerezala povsod gospodarsko tradicionalno povezane kraje. Slabi odnosi med obema državama so onemogočili vsaj delno rešitev tega vprašanja vsa povojna leta.

V ozračju dobrih odnosov ne more biti nobenega resnega razloga, da se to pereče gospodarsko in socialno vprašanje ne reši ugodno v korist prebivalcev obmejnega pasa na eni in drugi strani državne meje.

Po našem mnenju bi tehnično to vprašanje lahko rešili, kot so ga že rešili v sličnih predelih med Italijo in Švico odnosno med Italijo in Francijo, z ureditvijo posebnih obmejnih izkaznic in z točno določenimi finančnimi odnosno carinskimi predpisi, da se zajezi obojestransko škodljivo tihotapstvo in da se uveda tudi v tem vprašanju potreben red, ki bi koristil vsem.

Molk italijanskega tiska kot tudi nekatere zelo sramežljive izjave odgovornih krogov pa upravičeno vzbujajo zaskrbljenost, da bodo skušali italijanski odgovorni krogi tudi glede tega vprašanja izvajati določeni politični pritisk, skratka skusali prenesti to čisto gospodarsko vprašanje na politično področje mednarodnih odnosov. Italijani namreč zelo radi mnogo in na dolgo poudarjajo ter zahtevajo obnovitev prometa na osnovi osebnih izkaznic med bivšim ozemljem cone «A» in cone «B», pri tem pa vztrajno molče o vsaki ureditvi prometa med Trstom in Sežano ter ostalimi obmejnimi področji. To kljub temu, da to področje določeno predvideva omenjeno točka 7 spomenice o sporazumu. Tako je tudi Tržaška trgovinska zbornica pred dnevi zahtevala obnovitev pomorskega osebnega prometa s Koprom, ni pa zavzela stališča do osebnega prometa s Sežano, Komnom in Krasom nasploh.

Nikjer pa do sedaj ni prišla v italijanskem tisku do izraza potreba obnovitve osebnega obmejnega prometa tudi na Goriškem, razen v dokaj sramežljivih in skromnih izjavah zainteresiranih goriških predstavnikov zbornice.

Obstaja tako resna nevarnost ponovne nepotrebne diskusije o dokončnosti in nedokončnosti sporazuma in italijanskih zahtev, da je cona «B» v «resnici» sestavni del Italije (po tezi Cammarate) in da je torej treba za to ozemlje neki posebni režim. Obstaja upravičena nevarnost, da se to vprašanje ponovno kot smo že mnogokrat imeli priliko videti v preteklih letih, izrodi v orodje političnega pritiska, kot sredstvo ekspanzionistične politike. V takem ozračju pa bo žal le težko reševati to vprašanje brez političnih predsodkov in upoštevati edino upravičene interese prebivalcev obmejnih področij.

Vendar pa upamo, da bo tudi tu prevladal zdrav politični realizem in da bo tudi to vprašanje ugodno rešeno v interesu prebivalstva. Istočasno pa bi bilo treba rešiti tudi vprašanje okrepitve blagovnega prometa. Ne vemo, če bodo o blagovnem prometu razpravljali na že omenjenih zasedanjih komisije v začetku decembra ali na trgovinskih pogajanjih med Italijo in Jugoslavijo v Beogradu. Ustvaritev posebnega instrumenta po vzgledu goriškega sporazuma pa postaja za Trst izredno važna in je treba tudi k temu delu pristopiti čimprej.

S.B.

Gen. konzul Mitja Vošnjak obiskal preds. Trgovske zbornice

Jugoslovanski predstavnik v Trstu, generalni konzul Mitja Vošnjak je bil včeraj na vljudnostnem obisku na sedežu Trgovske zbornice, kjer ga je sprejel predsednik zbornice kap. Antonio Cosulich. Med razgovorom sta se dotaknila tudi raznih vprašanj v zvezi z trgovskimi izmenjavami med Trstom in Jugoslavijo.

Predvčeraj je bil generalni konzul Mitja Vošnjak na vljudnostnem obisku tudi pri grškem predstavniku v Trstu.

Nad 30 društev zastopanih na ustanovnem zboru Slov. gospodarsko-kulturne zveze

Kot smo že poročali, bo v nedeljo 28 t. m. ustanovni občni zbor Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu. Predsednik iniciativnega odbora odv. dr. F. Mikuletič je izjavil, da se je število prijavljenih društev in ustanov v Zvezo dvignilo nad 30 kar je dokaz velikega razumevanja za potrebo enotnega nastopanja za slovenske gospodarske in kulturne koristi. Na ustanovnem občnem zboru bo izbranih 11 članov izvršnega odbora in sprejeta bodo pravila.

Povratek delegatov SGZ z gosp. sestanka v Ljubljani

Sinoči se je vrnila iz Ljubljane delegacija Slovenskega gospodarskega združenja iz Trsta, kjer je imela sestanek s predstavniki Trgovskih zbornic iz Ljubljane, Zagreba in Beograda ter zastopniki raznih podjetij. Razpravljali so predvsem o vprašanjih glede prometa med Trstom in FLRJ ter pri tem soglasno ugotovili potrebo po ustanovitvi Tržaško-jugoslovanske zbornice, kar bi pripomoglo k poživitvi medsebojnih koristnih gospodarskih odnosov. Našli so tudi način za medsebojno obveščanje o stanju na tržiščih.

KOMAJ PRED TREMI DNEVI ODOBREN PRORAČUN REPENTABORSKE OBČINE

Nujnost ureditve telefonske službe na podeželju in v tržaški okolici

Finančna intendanca črtala iz proračuna repentaborske občine 4.840.000 lir stroškov - Razdeljevanje paketov CARE in božičnih paketov

Komaj pred tremi dnevi je bil odobren občinski proračun repentaborske občine za tekoče leto. Večkrat smo že omenili, da je zavlačevanje pri odobritvi proračuna povzročalo nemajhne nevšečnosti občinskim upraviteljem, kar se pozna tudi sedaj, ko so — namesto, da bi bilo delo že dovršeno — začeli komaj pripravljati osnutek proračuna za leto 1955.

Iz proračuna za tekoče leto je finančna intendanca, kljub temu, da je conski upravni odbor potrdil sklep občinskega sveta, ki je bil vnešen med izredne stroške, zavrnila postavke o napeljavi telefona in postavitvi javne telefonske govorilnice na Fernetičih, kot tudi postavko glede priključitve že obstoječih telefonov v repentaborski občini na avtomatsko centralo na Opčinah, kar pomeni priključitev na mestno telefonsko omrežje. Proračun so torej v tem primeru znižali za 1.405.000 lir, kolikor bi znašali stroški za napeljavo telefona k Fernetičem ter 3.235.000 lir, kolikor bi znašali stroški za priključitev telefonov na mestno omrežje. Poleg tega so znižali stroške še v nekaterih drugih postavkah, tako da so iz proračuna črtali skupno 4.840.000 lir. Finančna intendanca pa je poleg tega zvišala nekaj postavk med prejemki, in sicer v skupni vsoti 204.688 lir kar gre v glavnem na račun povišanja raznih davkov.

Se pred nekaj dnevi smo poudarili nujnost ureditve telefonske službe na podeželju in v tržaški okolici, kjer je marsikdaj treba čakati ure in ure, da se dobi zveza z mestom. Poudarili smo tudi, da je to važno predvsem zaradi tega, ker so v vaseh — pa še ne po vseh — postavljene le posamezne javne telefonske govorilnice, katerih se domačini poslužujejo predvsem v primerih bolezni, nesreč itd. Če je v teh govorilnicah, ki obratujejo še s starimi, medkrajevnimi telefoni, je treba čakati deset, dvajset ali še več minut, ko gre zato, da se dobi zvezo z zdravnikom itd., tedaj si lahko vsakdo predstavlja, zakaj domačini zahtevajo priključitev obstoječih telefonov na mestno omrežje. Glede napeljave telefona k Fernetičem, pa bi poudarili dejstvo, da gre skozi naselje državna cesta, ki jo pri zadnji hiši seka državna meja Italijanski obmejni organi pač najbolje vedo, da je vsak dan po več ljudi, ki zahtevajo telefonsko zvezo z mestom in da je zaradi tega nujno, da se tam postavi javna telefonska govorilnica.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Tuje blago sta si prisvojila

Ugolina Ugo por. Rupel je nekega dne prinesla v stanovanje svoje tete Luigie Ritossa iz Ul. Rittmayer cel kup blaga (rjuhe blažine, brisače, prte, prtiče, srajce in drugo) in jo prosila, da bi ji ga za nedoločen čas shranila. Vse skupaj je Ruplova zaklenila v omaro in se nato oddaljila.

Toda 2. novembra 1952. leta se je vrnila in je s presenečenjem ugotovila, da ji je nekdo odtrgal ključavnico na omari in ji vse blago odnesel. Ženska je tatvino takoj prijavila.

Preiskava pa je ugotovila, da sta si blago prisvojila Ritessova in njen sostanovalec 57-letni Augusto Bastiani, ki pa sta seveda vse zanikala. Toda dokazi proti njima oziroma proti Bastianiju so bili jasni, zaradi česar so ga prijavili sodišču, kjer je bil obsojen na leto dni zapora in na 8.000 lir globe.

Preds.: Fabrio; tož.: De Franco, zapisn.: Petrocelli, obramba: odv. Tommasini.

* * *

Pred istim sodiščem (obramba odv. Bologna) se je moral zagovarjati tudi Alfredo Mitri iz Ul. Cereria, katerega so obtožili, da se je 17. junija 1953. leta uprl dvema policijskima agentoma, ki sta ga hotela zaradi njegovega vinjenega stanja spraviti iz nekega bara, pri čemer ju je pošteno obrcal in kaplarju celo raztrgal suknjič ter mu s tem povročil 40.000 lir škode. Nadalje so ga obtožili žalitve in pijanosti.

Mitri se je seveda izgovarjal, da se ne spominja ničesar in sodišče mu je obtožnico spremenilo v grobo žalitev, zaradi česar je obsodba zaradi aplikacije amnestije odpadla.

Zaradi malomarnosti dvojni požar v pekarni

Slabše pa je bilo, vsaj sodeč po obtožnici, za 28-letnega Albina Gracarja iz Milj, katerega so obtožili, da je s svojo malomarnostjo povzročil požar v pekarni. 1. februarja lani je namreč v stavbi št. 27 v D'Annunziovi ulici v Miljah izbruhnil požar, katerega so gasilci v kratkem času pogasili. Ugotovili pa so, da je naprava, za gretje peči (ki je bila na naftin pogon) zelo slaba in zanemarjena, zaradi česar je gorivo uhajalo iz cevi. Gracarja so opozorili, da mora vse popraviti. 25. istega meseca pa je ponovno izbruhnil požar in le nitremu nastopu gasilcev se je morai Gracar zahvaliti, da ni eksplodiral rezervoar nafte, kar bi brez dvoma uničilo nizko enonadstropno hišo. Ker je bilo ugotovljeno, da Gracar kljub opozorilu ni izvršil potrebnih popravil, so ga prijavili sodišču.

Gracar se je skliceval, da je o zadevi obvestil miljskega župana Pacca, ki naj bi bil lastnik hiše in da je dal napravo popraviti. Toda ugotovili so, da je bilo popravilo ne le površno temveč tudi nezadostno ter je obstajalo v tem, da je nekdo zvezal cevi z navadno žico. Župan ni prišel na razpravo ter se je oprostil, izgovarjajoč se, da nima časa, ker mora obiskati oblasti. Pacco pa je že med preiskovalnim delom procesa zanikal, da bi bila hiša njegova trdeč, da jo je Gracar kupil od bivšega lastnika.

Obtoženi pek pa je imel srečo, kajti sodišče ga je ob koncu razprave oprostilo s formulo, da dejanje ni kaznivo.

Obramba: Odv. Scocchi.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Tretji javni koncert radia Koper

Radio Koper priredi v nedeljo 28. t. m. tretji javni radijski koncert. To bo slavnostna prireditev na predvečer dneva republike. Sodelujejo simfonični orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane ter solisti ljubljanske Opere: basist Danilo Merlak, sopranistka Cvetka Součikova in tenorist Miro Brajnik. Dirigent Jakov Cipci.

Na sporedu so operne in simfonične skladbe Verdija, Rossinija, Čajkovskega, Bizeta, Puccinija, Donizettija, Gounoda, Smetane in Kozine.

Koncert bo v dvoranj gledališča Slovenskega Primorja ob 20.30.

Predprodaja vstopnic v soboto in nedeljo od 10. do 12. ure ter eno uro pred začetkom.

Koncert bo prenašal radio Koper.

V resnem stanju zaradi nerodnega padca

Zgodaj popoldne so z rešilnim avtom pripeljali v bolnišnico 64-letno Giuseppino Gasperini z Opčin, ki je v višini postaje openskega tramvaja na Oberdankovem trgu nerodno zdrsnila in padla, pri čemer si je zlomila stegnenico leve noge.

Po prvem zdravniškem pregledu so žensko nemudoma poslali v ortopedski oddelek, kjer so jo sprejeli, vendar so si zdravniki zaradi njenega resnega stanja pridržali prognozo.

Izleti

SPDT priredi v nedeljo 5. decembra planinski izlet v Postojno in Rakovo dolino. Vpisovanje od 23. do 26. t. m. med 19. in 20. uro na sedežu v Ul. Machiavelli 13, II.

Slovensko planinsko društvo v Trstu priredi za božične praznike od 26.XII.1954 do 4.I.1955 zimovanje v Podkorenu. Vpisovanje na sedežu v Ul. Machiavelli 13, tel. 36-491 vsak dan od 19. do 20. ure.

Izletniški odsek Prosvetnega društva v Barkovljah sporoča vsem tistim, ki bodo potovali v nedeljo 28. t. m. na Cermeljev grob v Ljubljano, da bo odhod iz Barkovelj točno ob 5. uri, s Proseka pa ob 5.30. Prosimo, da pridejo vsi na mesto 10 minut prej, da bo odhod zares točen ker se zamudnike ne bo čakalo.

IZLET V SEZANO. Odbor za novoletno jelko I. okraja organizira v nedeljo 12. decembra izlet v Sežano. Vpisovanje dnevno od 15. do 19. ure v Ulici R. Manna 29 do vključno 3. decembra.

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo v Skednju. Danes 25. t. m. posluje društvena knjižnica od 18. do 20. ure. Člane, ki še niso obnovili društvenih izkaznic, vabimo, da se javijo v navedenih urah.

Obvestilo

Urad predstavnika vlade FLRJ (Gospodarska delegacija) bo dne 29. in 30. t. m. zaprt zaradi državnega praznika.

Listnica uredništva

Vaščanu z Opčin, ki nas je včeraj pismeno spomnil, da smo na nekaj pozabili in da je to žalostno, sporočamo, da smo o zadevi objavili člančič 20. t. m. na drugi strani, ki ga je «Vaščan» verjetno prezrl. Dodajamo, da je tudi očitek glede «imenitnikov» in «revežev» popolnoma neumesten.

ONG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 25. novembra 1954 ob 20. uri v NABREZINI

„Mladost pred sodiščem"

Za mladino izpod 14. leta ni priporočljivo.

Otvoritev operne sezone v „Verdi"

Danes ob 20.30 bo slavnostna otvoritev operne sezone v gledališču Verdi z uprizoritvijo Verdijeve opere «Aroldo». Dirigiral bo Franco Capuana, v glavnih vlogah pa bodo nastopili Anna Maria Rovere, Roberto Turrini, Ugo Savarese, Ugo Novelli. Zborovodja Fanfani, koreografija Nives Poli, režija Carlo Piccinato. Nadaljuje se prodaja izvenabonmajskih vstopnic za parter, balkone in za galerije.

Danes zapade rok za prevzem abonmajskih izkaznic za dnevni red, v nedeljo pa za red B.

GLASBENA MATICA v TRSTU

V soboto 27. nov. 1954 v AVDITORIJU v TRSTU (Ul. Teatro Romano 2)

solistični koncert

NADA PUTTAR — prvakinja zagrebške Opere
ANTON SOLER — slovenski pianist iz Buenos Airesa

Spored:
Bach-Tausig: Toccata in fuga v d-molu
Liszt: Španska rapsodija
Bersa: Vseh duš dan
Bersa: Robinjica
Skerjanc: Vizija
Lajovic: Mesec v izbi
Gotovac: Pjesme Cveznuća
a) Mornareva ljubav
b) Žalba na zemlju
c) Dragim u svijet
Odmor.
Gianneo: Allegro rustico
Aguirre: Triste št. 3
Chopin: Etuda op. 10 št. 5
Chopin: Valček v As-duru
Chopin: Poloneza v As-duru
Verdi: Arija iz opere «Trubadur»
Thomas: Arija iz opere «Mignon»
Bizet: Habanera in Seguidilla iz opere «Carmen»
Saint-Saëns: Arija iz opere «Samson in Dalila».

Vabila so na razpolago v Ulici Roma 15 (SHPZ) od četrtka dalje od 11. do 13. in od 16. do 19. ure ter v Barkovljah v drogeriji Scheimer, pri Sv. Ivanu v tobakarni Prosen in na Opčinah v pekarni Čok.

KINO

Excelsior, 16.00: «Zapeljivec», A. Sordi, L. Padovani.
Fenice, 16.00: «Beli osvajalec», G. Madison, J. Weldon.
Nazionale, 15.30: «Cesta», G. Masina, A. Quinn.
Filodrammatico, 16.00: «Steza slonov», E. Taylor, D. Andrews.
Arcobaleno, 16.00: «Ljudje noči», G. Peck, B. Crawford.
Astra Rojan, 16.00: «Otoški upornik», J. Weissmueller.
Capitol, 16.00: «Sijajni plen», M. Monroe.
Cristallo, 16.00: «Zadnja noč», J. Gabin. Mladoletnim prepov.
Grattacielo, 15.30: «Johnny Guitar», J. Crawford, S. Hayden.
Alabarda, 16.00: «Velika karavana», V. Ralston.
Ariston, 16.00: «Usmiljenje za pravične», K. Douglas.
Armonia, 14.45: «Moški za dogodivščinami», J. Cagney.
Ideale, 16.00: «Trader Horn», M. Carey.
Aurora, 16.00: «Nevihte pod morjem», R. Wagner.
Garibaldi, 15.30: «Nihče ni izdal», V. Belmont.
Ideale, 16.00: «Vsako dekle si želi moža», G. Grant.
Impero, 16.00: «Ukročeni svojeglavec», R. Cummings.
Italia, 16.00: «K vragu slava», F. Marzi.
S. Marco, 16.00: «Dragi dečki».
Kino ob morju, 16.00: «Ena noč na strehah», V. Ellen.
Moderno, 16.00: «Meje sovraštva», H. Lamarr.
Savona, 15.30: «Gola ostroga», J. Stewart.
Viale, 16.00: «Maščevanje Tughsova», L. Parker.
Azzurro, 16.00: «Ognjena pasti», H. Remy.
Belvedere, 16.00: «Crno mesto», C. Heston.
Marconi, 16.00: «Tolpa morilcev», P. Goddard.
Massimo, 15.30: «Notorius», I. Bergman.
Novo cine, 16.00: «Jeff, upornik, šejk», M. O'Hara.
Odeon, 16.00: «Prepovedani Kristus», R. Vallone.
Radio, 16.00: «Tihotapci v Macaum», T. Curtis.
Secolo, 16.00: «Črna strela», S. Cochran.
Venezia, 16.00: «Barkleyevi iz Broadwaya», F. Astaire.
Skedenj, 18.00: «Sin Robin Hooda».
Kino na Opčinah, 18.00: «Teror plemena Navajos», D. Clark, B. Johnson.

RADIO

ČETRTEK, 25. novembra

KOPER

254.6 m ali 1178 kc

SLOVENSKA POROČILA: vsak dan razen nedelje ob 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30, 23.20.
HRVATSKA POROČILA: vsak dan ob 20. uri.
ITALIJANSKA POROČILA: 6.15, 12.30, 17.00, 19.00, 23.00.
6.40 Jutranja glasba; 6.50 Pregled tiska; 7.00 Jutranji koledar - vremenska napoved; 7.05 Jutranja glasba; 7.30 Nasveti za gospodinje; 11.30 Koncert za male; P. I. Čajkovski; 12.00 Parada orkestrov; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Domači zvoki; 15.00 S knjižne police; 15.20 Domači solisti in ansambli pred našim mikrofonom; 15.30 Popoldanski operni koncert; 16.00 Naravna in tehnika; 16.10 Za vsakogar nekaj; 17.10 Zabavna glasba; 17.45 Klasiki; 18.25 Kulturni obzornik; 18.50 Sport; 19.15 Melodije in ritmi; 20.15 Glasba po željah v hrvaščini; 20.45 Klavir v ritmu; 21.05 R. Strauss: Simfonija; 23.40 Glasba za lahko noč.

TRST II.

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Predavanje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.00 Priljubljene lahke melodije; 13.30 Slovenski motivi; 14.00 Poje sopranistka Margherita Carosio; 14.15 Kulturni obzornik; 17.30 Plesna glasba; 17.58 Britten: Koncert št. 1 za klavir in orkester; 18.40 Koncert violinista Nikole Petrovića; 19.00 Mamičina povestica; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Zbor Slovenske filharmonije; 20.30 Lahke melodije; 21.00 Dramatizirana zgodba; 21.30 Priljubljene melodije; 22.00 Glasbeno predavanje; 22.30 R. Strauss: Koncert za oboo in orkester; 22.54 Večerni ples.

TRST I.

11.30 Operna glasba; 12.15 Orkester C. Savine; 17.50 Plesna glasba; 18.45 Pesmi iz vseh dežel; 21.05 A. Benacci: «Univerzalna razsodba», igra v 3 delih.

SLOVENIJA

254,6 m ali 1178 kc

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00. 11.00 Radijski koledar; 11.05 Glasbena medigra; 11.35 Marijan Lipovšek: Orglar, kantata za soliste, zbor in orkester; 12.10 Igra godba na pihala; 13.10 Za vsakogar nekaj; 14.00 Študentska tribuna; 14.10 Opoldanski koncert; 15.45 Operetna glasba; 16.10 Utrinki iz literature: Iz makedonske lirike; 16.30 Želeli ste — poslušajte!; 17.10 Popoldanski simfonični koncert; 18.10 Pesmi iz domače in tuje ustvarjalnosti; 18.30 Modni kotiček; 18.40 Skladbe slovenskih avtorjev izvaja Mariborski komorni zbor; 20.00 Domače aktualnosti; 20.15 «Četrtkov večera domačih pesmi in napevov»; 21.00 Literarni večer — Ivan Goran Kovačič: Jama; 21.30 Spored popularnih orkestralnih skladb.

Mali oglasi

KANARCKE, harcarje, dobre pevce, samce in samice, proda Golob, Hranilniška 8, Ljubljana.

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 35939
Prokurator RAVNIK

ADRIA EXPRESS
ADEX IZLETI
4. in 5. decembra 1954
Kanal ob Soči
Most na Soči — Kobarid — Tolmin
Bovec
Ilirska Bistrica
Knežak — Pivka
5. decembra 1954 (enodnevni)
Sežana — Storje
Senožeče — Postojna
Dutovlje — Tomaj
Komen — Vojščica
Podgorje — Slavnik
Kostanjevica
Vpisovanje samo še danes.
11. in 12. decembra 1954 (dvodnevni)
Reka — Opatija
Pregara — Sočerga
12. decembra 1954 (enodnevni)
Kozina — Herpelje
Skocijan — Divača
Lokev
Vpisovanje do 2. dec. pri «ADRIA-EXPRES» Ul. Cicerone št. 4, pritl. Telefon 29243

PO KONGRESU DELAVSKE ZVEZE

Za interese delavstva ne za strankarsko propagando!

Le z ustvaritvijo enotne fronte delavstva bo mogoče doseči, da bodo oblasti izpolnjevale vsaj to, kar so obljubile

Pisali smo že, da je izredni kongres Delavske zveze sklenil, da se ta organizacija, ki se je komaj dobre štiri mesece prej otresla naslova «Enotni sindikati», vključi v Italijansko splošno zvezo dela. Dejali smo tudi, da je bil to pravzaprav glavni sklep kongresa, kar potrjuje tudi včerajšnja «l'Unità» Isti list tudi piše, da je proti vključitvi v CGIL glasovalo samo 9 delegatov, ki so dejali, da je stvar spričo juridično začasne razdelitve Tržaškega ozemlja preuranjena; medtem ko je 221 delegatov glasovalo za vključitev.

Kongres pa je razen tega izglasoval tudi politično-gospodarsko resolucijo, v kateri postavlja v glavnem upravičene zahteve, ne nakaže pa, kako naj bi te zahteve tudi uresničili, kar je konec koncev glavna stvar. V resoluciji na primer zahteva priznanje političnih in sindikalnih svoboščin v tovarnah in podjetjih, kar je še posebno pereče, ker smo ravno pred kratkim videli, kako je skušalo ravnateljstvo CRDA te svoboščine omejevati in jih celo odrekati. Prav je tudi, da je kongres zahteval obrambo londonske Spomenice o sporazumu in Posebnega statuta, zlasti ker se od mnogih strani slišijo glasovi, ki bi hoteli uresničevanje Statuta omejevati.

V gospodarskem delu resolucije zahteva kongres takojšnje uresničenje sklepov italijanskega ministrskega sveta z dne 14. oktobra, to je izkoriščanje kreditov, ki so bili določeni za obnovo tržaškega gospodarstva. Dalje zahteva uresničenje proste luke, sklicanje pristaniške konference brez omejitev v udeležbi zalednih držav, vrnitev «Saturnie» in «Vulcanie», dodelitev posebnih skladov za Javna skladišča, ustanovitev proste cone, ki naj se razširi na vse ozemlje bivše cone A, načrt za gradnjo ladij, obnovo pomorskih zvez, uresničenje velikega načrta javnih del, ukrepe za izboljšanje položaja v obrtništvu in mali industriji ter kmetijstvu, ohranitev dosedanjih mezd pri SELAD ter izboljšanje mezd za razne kategorije delavcev.

Kot vidimo, so zahteve upravičene in bi jih lahko podprl vsak delavce. Sedaj pa nastane vprašanje, kako naj se te zahteve uresničijo. Da gredo razne delegacije trkat na razna vrata v Rim tudi ne bi bilo napačno, če bi pri tem uživale podporo vsega tržaškega delavstva. Če pa gredo samo zaradi lepšega, da dokažejo svojo dejavnost, potem ostanejo vse intervencije v Rimu le navadni izleti, ki jih morajo konec koncev plačati delavci sami, ne da bi imeli kaj od tega. Zato ne bomo nikoli dovolj poudarili, da je treba najprej ustvariti v Trstu enotno fronto delavcev, kajti le s skupnimi silami bodo delavci lahko pritisnili na organe oblasti, da se zganejo in da izpolnijo za sedaj vsaj to, kar so obljubili. Vsa ta vprašanja pa se tudi ne smejo reševati v znaku strankarske propagande, marveč v interesu vsega delavstva. Ta vprašanja se morajo rešiti zato, da se izboljša resni gospodarski položaj delavcev, da se zviša njihova življenjska raven. Če bodo delavci videli, da težijo sindikalne akcije k temu, tedaj ni nobenega dvoma, da se bodo tudi bolj strnili. Zato lahko trdimo, da se bodo zahteve izrednega kongresa uresničile le, če se ustvarijo za to tudi primerni pogoji tu v Trstu. Le enotnemu nastopu vsega tržaškega delavstva bo potem lahko pomagala tudi podpora CGIL v Rimu. Drugače pa se bo še nadalje mlatila prazna slama.

V Francijo sta hotela

Policijska patrulja je med nočnim obhodom iztaknila na kolodvoru dva begunca in sicer 32-letnega Ivana Petkova in 20-letnega Antona Dobrovaca iz begunskega taborišča pri Sv. Soboti, ki sta hotela s pomočjo angleškega ključa odpreti tisti predel lokomotive, kjer hranijo akumulatorje. Policija je oba odpeljala na poveljstvo in tu so ugotovili, da sta hotela begunca, ki sta imela pri sebi načrt o nekem mejnem prehodu in nekaj hrane in pijače, ilegalno v Francijo. Pojasnila sta, da nista hotela krasti, temveč se splaziti v prostor kjer so akumulatorji in ostati tam skrita do francoske meje.

Oba so poslali ponovno v taborišče, kjer bosta ostala pod nadzorstvom.

PISMO PRIZADETIH MATER IZ BOLJUNCA

Slovenski šoli v Boljuncu ne dajo potrebne učne moči

Zaradi pomanjkanja učne moči imata 2. in 3. razred (skupno 25 otrok) skupen pouk, medtem ko so v Ricmanjih odprli italijansko šolo za 8 učencev

Skupina mater iz Boljunca nam je poslala v objavo pismo, v katerem je rečeno:

«Že od začetka šolskega leta se matere v Boljuncu potegujemo, da bi dobile še eno učno moč za našo osnovno šolo. Bile smo že večkrat zaradi tega pri šolskih oblasteh in te so nam četrto učno moč tudi že obljubile. Po prehodu cone A pod italipansko upravo pa smo izvedele iz časopisov, da je bila ob otvoritev vzporednic na slovenskih osnovnih šolah odklonjena. Naša delegacija je šla ponovno h gospodu Benčiču (šolskemu nadzorniku za slov. šole, op. ur.) Ta nas je poslal h gospodu Faddi, kateri pa nas je zopet napotil h g. Benčiču rekoč, da lahko samo on uredi to zadevo. G. Benčič nas ni prijazno sprejel in tudi nobene besede upanja ismo slišale iz njegovih ust.

Toda mi se ne bomo udale in še se bomo borile za to kar nam pritiče. Če so za italijansko šolo v Ricmanjih za 8 učencev namestili učiteljico in če so na nekaterih italijanskih šolah odprli vzporednice za enako številne razrede, kakršen je naš, zakaj ne dajo oblasti učno moč tudi nam? Nam se zdi, da ljudje, ki bi morali skrbeti za koristi slovenske šole, tega ne delajo. Če mislijo biti pogrebci slovenske šole, se motijo!

Pripominjamo, da smo o zahtevi Boljunčanov po še eni učni moči na tamkajšnji osnovni šoli v našem dnevniku že pisali in da je tudi tov. dr. Jože Dekleva glede tega pred časom interveniral pri načelniku Prosvetnega urada prof. Faddi, kateri je obljubil, da bo zadevo uredil. Gre namreč za upravičeno zahtevo po delitvi 2. in 3. razreda osnovne šole, ki imata zaradi pomanjkanja učne moči sedaj istočasni pouk v skupni učilnici. Delitev razreda je razen iz pedagoškega razloga, potrebna tudi zaradi zadostnega števila otrok, saj poseča drugi razred 12, tretji razred pa 13 otrok (italijanska šola v Ricmanjih jih ima 8!)

Pridružujemo se zahtevi boljunških mater (in tudi onih v Križu, kjer je podoben primer združenega pouka na osnovni šoli) in ponovno apeliramo na šolsko oblast, da z ureditvijo tega vprašanja ne odlaša več!

Včeraj sestanek odbora za novoletno jelko I. okraja

Sinoči se je sestal pripravljalni odbor za novoletno jelko I. okraja. Odbor je sklenil, da bo tudi letos pripravil obdaritev otrok, zato je hkrati sklenil, da začne nabiralno akcijo, v kateri se bo obrnil na čimvečje število ljudi, ki so pripravljeni prispevati. Organiziral bo v ta namen tudi prireditve in izlet. Odbor se že sedaj obrača na vse s prošnjo, da ne odrečejo svojega prispevka, da bo lahko tudi letos razveselil potrebne otroke z darovi. Prepričani smo, da se bodo prijatelji otrok v čimvečjem številu odzvali vabilu odbora.

Nezgoda pri delu

Zaradi preseka člena prsta in ran na drugih prstih desne roke so morali včeraj ob 14. uri sprejeti na ortopedskem oddelku bolnišnice 42-letnega mehanika Pietra Tonso iz Ul. Cappello, ki je pojasnil, da se je ranil med popravljanjem nekega avta.

Mož, ki bo okreval v 10 ali najkasneje v 14 dneh, je dodal, da mu je rane povzročil propeler avtomobilskega motorja.

Jadranski koledar v vsako hišo!

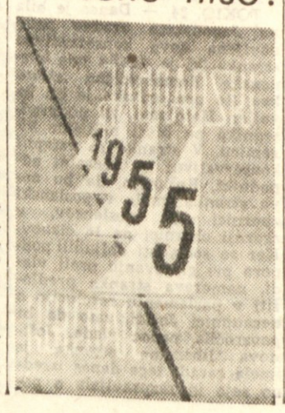

OB NAPOVEDI RAZPRAVE PROTI A. ŽERJALU

NI RAZLOGOV ZA SOJENJE zato naj mladeniča izpustijo!

Žerjala obtožujejo «sramotitve zastave», čeprav njegovo dejanje te obtožbe ne upravičuje

29. t. m., torej skoraj mesec dni po dogodku, bo pred porotnim sodiščem v Trstu razprava proti 20-letnemu Aleksandru Žerjalu iz Domja, katerega obtožnica obtožuje: «sramotenja zastave, ker je v kraju Lakotišče 1. XI. 1954 odnesel trak z barvami italijanske zastave z venca, ki je bil položen na spomenik med partizansko borbo padlih ter s tem sramotil državno zastavo». Obtožnica tudi navaja člen 292 italijanskega kazenskega zakona, po katerem se sramotenje zastave kaznuje z zaporom od 1 do 3 let.

O dogodku smo že obširno poročali v dneh ko se je dogodil. Kaj je pravzaprav «zakrivil» mladi Žerjal? Na venec, ki so ga vaščani položili k spomeniku, ki je postavljen tudi v spomin njegovega očeta, katerega so nacifašisti med vojno aretirala in usmrtili, je nekdo pripel trak z italijanskimi barvami. Ker je Žerjal smatral to v nasprotju s čustvi lastnega očeta, je trak snel. Ko pa sta k njemu pristopila policista v civilu, ki sta bila tam po res čudnem naključju, in mu ukazala, naj trak vrne na venec, je to tudi storil brez obotavljanja. Policista sta ga kljub temu aretirala.

Potemtakem ni bilo nobenega razloga za njegovo aretacijo, glede na to pa, da tisti, ki so venec položili, niso smatrali za potrebno, da nanj pripno tudi italijanski trak in da ga zato tudi nihče drugi

DR. MILAN BARTOŠ

PRAVNA PLAT SPORAZUMA O TRSTU

V takem primeru je tamjon-država po svoji prirodi predložena kot začasna rešitev. To rešitev je mednarodna skupnost vsilila sosednim državam tedaj, ko ni bilo pogojev za pravilno razmejitev in ko se ne more doseči soglasje zainteresiranih držav, da bi do tega prišlo. Toda tu je bilo to soglasje volje naknadno sprejeto. Zaradi tega je potreba za rešitvijo, ki ga je dala mirovna konferenca, odstranjena in države lahko same rešijo svoj spor, ker je bila rešitev, ki jo je dala mirovna konferenca samo začasna uredba za odstranitev spora.

Ob tem smo dolžni poudariti, da sta v pogledu tega ozemlja v mirovni pogodbi obstajali dve vrsti uredb (sklepov). Eni so sklepi splošnega mednarodnega značaja (važnosti) in delujejo v korist vseh držav ali v korist večjega števila držav in ne samo v korist Italije in Jugoslavije. Druge uredbe (sklepi) pa imajo namen rešiti samo vprašanje med Jugoslavijo in Italijo. Glede na to dvojnost sklepov zainteresirani mejni državi nista mogli menjati tistega režima, ki bi moral delovati v mednarodnem interesu, medtem ko sta bili pooblaščeni menjati tista predvidevanja, ki so imela nalogo rešiti povsem njuna vprašanja. Zato se ni treba čuditi, da se v memorandumu skliče na sklepe mirovne pogodbe, ko gre za mednarodno ureditev v tržaški luki. V tem pogledu se Jugoslavija in Italija zavedata, da gre tu za splošna pravila različnih držav in da oni ne moreta sami menjati ali ukinjati teh splošnih pravic. Kar se pa tiče teritorialne rešitve tržaškega problema bi ga po pravilu morali reševati dve sosedni državi z izvedbo načela o samoodločbi naroda in v katerem bi mednarodna skupnost morala sodelovati samo v onih primerih, če ne bi neposredno zainteresirane države mogle priti do soglasja. Ker pa sta se ti dve državi med seboj sporazumeli o rešitvi, sta bili pooblaščeni tudi, da izdata sklep, in da z njim zamenjata one sklepe, s katerimi je vsiljeno kot začasno zato, ker se niso mogli sporazumeti drugače.

Očitali so tudi, da države, ki so ustvarile ta memorandum niso mogle same rešiti tega, ker je že bilo rešeno z mirovno pogodbo in zato bi bilo potrebno, za pravno rešitev ponovno sklicati konferenco držav, ki so sodelovale v tem sporazumu, ker naj samo one skupaj in soglasno morejo o tem odločati. To je povsem netočno zaradi tega, ker ima mirovna konferenca edino nalogo v tem, da ukine vojno stanje in da proglasi mir. Ko je mir že sklenjen, nastanejo normalne razmere, v katerih morajo države izkoriščati svoje pravice in med drugimi tudi pravico na razmejitev, če jim to v mirovni pogodbi ni izrecno prepovedano. Tako je na primer mogla Avstrija po senžermenski pogodbi sklepati pogodbe o reviziji meja z vsemi državami razen z Nemčijo, ker je bila v tem primeru prepovedana priključitev, medtem ko je z ostalimi svojimi ozemlji lahko razpolagala samostojno kot suverena država.

Same države, ki so sklenile mirovno pogodbo ne bi bile pristojne za reševanje tega vprašanja, in to iz več razlogov, od katerih bomo navedli tri.

a) Konferenca, ki je bila sklicana v Parizu, ni dokončno odločala o besedilu mirovne pogodbe, ampak je samo dajala priporočila, ki so bila za svet zunanjih ministrov neobvezna in le svet zunanjih ministrov je bil tisti, ki je zadnji sklepal o tem besedilu, oziroma kakšno rešitev treba predpisati. To pomeni, da je mirovna konferenca imela posvetovalni značaj in ni more odločilno sklepati o tem, o čemer ni mogla sklepati v času ko je bil sprejet prvotni sklep.

b) Mirovna konferenca ni stalno telo. Sestane se glede na odnose, ki so vladali v tistem trenutku med Italijo in drugimi državami. S tem da je bil mir sklenjen, je prenehala tista vez, ki je družila države, ki so sodelovale na mirovni konferenci. To so države, ki so bile v vojnem stanju z Italijo in s prenehanjem vojnega stanja so dobile svojo novo usmeritev in sedaj se ne postavlja več vprašanje njihove ocenitve z stališča Italije.

c) Če se ne upošteva mirovna konferenca in njen sestav ampak učinek sporazuma mirovne pogodbe, potem bi morala biti ta konferenca mnogo širša kot je bila ona v Parizu, kajti mirovna pogodba ne veže Italije samo z državami, ki so sodelovale na mirovni konferenci v Parizu leta 1946, ampak vprav tako tudi s tistimi državami, ki so pozneje pristopile k temu sporazumu (ker predstavlja njihovo pristop k sporazumu njihovo pravico, da sporabijo mirovno pogodbo glede Italije). Te države, ki jih mednarodna skupnost ni smatrala za pristojne pri odločanju o usodi Italije niti leta 1946, morejo še tem manj odločati o njeni usodi danes. Vse to dokazuje, da neke pravice mirovne konference v Parizu ni, ker dejansko nikoli ni niti obstajala, ker so o bezedilu mirovne pogodbe, potem ko so o njej dale svoja mnenja tudi druge države, odločale samo štiri velike sile.

10. Iz razlage, ki smo jo dali pod točko 9, izvajajo neki časopisi zaključek, da pravica do odločanja ne pripada tistim državam, za katerih teritorialna vprašanja gre, ampak samo velikim silam, ki so bile pooblaščene sprejeti dokončni sklep. Menimo, da je tako mišljenje pravilno, ker se ne more sprejeti načelo, da imajo velike sile pravico odločati o usodi malih narodov in deliti njihova ozemlja. Če bi pristali na načelo, da velike sile same odločajo, bi šli proti načelom listine Združenih narodov. Razbili bi načelo enakosti držav in dali velikim silam večje prednosti. Konkretno so imele velike sile določena pooblastila v prehodnih sklepih listine Združenih narodov in sicer po pravilu, da so one edino odgovorne za mednarodno politiko. Sicer pa je tudi sama ustanovna listina v tem pogledu jasna (člen 107), in daje velikim silam, ki so vodile vojno določena pooblastila glede ustanovne listine, vendar samo do tedaj, dokler se vojna ne konča. Čim pa je vojna končana, postane posebno pooblastilo velikih sil prehodno in ravnati se morajo v nadaljnjem po načelih listine in ne morejo zahtevati, da bi imele večjo oblast kot jo imajo druge države. Sicer bi bilo kršeno načelo suverene enakosti držav. Sicer si pa niso same velike sile pridržale posebnih pravic za nadaljnje urejanje tega vprašanja, ampak so po svetu zunanjih ministrov prosile varnostni svet, naj prevzame nadaljnjo skrb za STO.

11. Vprašanje odnosov med sodelavci pri sestavi memoranduma nasproti varnostnemu svetu je potrebno gledati s funkcionalnega in ne formalnega gledišča. Varnostni svet je mogel sprejeti vlogo varuha zemeljske celovitosti in neodvisnosti STO kakor tudi varuha ustavnosti in zakonitosti na tem ozemlju samo iz tega razloga, če ta rešitev prispeva k miru in mednarodni varnosti, kajti po ustanovni listini Združenih narodov je prvotna dolžnost varnostnega sveta v tem, da varuje in ohranja mir in mednarodno varnost v svetu, vse ostale njegove dolžnosti pa šele izvirajo iz tega. Iz tega sledi, da mora varnostni svet ocenjevati izvrševanje vseh ostalih svojih dolžnosti skozi prizmo obvarovanja svetovnega miru.

Izhajajoč iz tega stališča, smatramo da nima varnostni svet pravice zavrniti predloženi mu memorandum z utemeljevanjem, da se s tem memorandumom menja teritorialni status, kajti on je varuh miru in ker se s tem memorandumom pri zainteresiranih strankah rešuje vprav eno od tistih vprašanj, ki so vpisana na dnevnem redu varnostnega sveta kot vprašanje, ki ustvarjajo mednarodno napetost. Z rešitvijo takega vprašanja se doseže vprav oni cilj, zaradi katerega je bil varnostni svet tudi osnovan.

Z druge strani sta varnostni svet in generalna skupščina OZN edina organa, ki se lahko v imenu mednarodne skupnosti ukvarjata s tržaškim vprašanjem na splošno in še posebej z memorandumom, in sicer varnostni svet zato, ker spada to vprašanje v njegovo pristojnost na prošnjo sveta ministrov zunanjih zadev in na temelju lastnega pristanka, generalna skupščina OZN pa zato, ker more po členu 10 ustanovne listine proučevati vsako politično vprašanje. Toda niti varnosti svet niti generalna skupščina nimata oblasti, da bi preprečila izvedbo tega memoranduma. Varnostni svet ne more podvzeti nobenega ukrepa, da bi preprečil določeno situacijo, ki vodi k miru, generalna skupščina pa sme dajati samo priporočila.

12. Precej pogosto se postavlja vprašanje, kaj dejansko pomeni to, da se na Italijo in Jugoslavijo prenese civilna uprava. Brez dvoma, da civilna uprava ni edini odraz suverenosti in zato se postavlja vprašanje, ali to pomeni da se na ustreznih ozemljih v korist Jugoslavije oziroma Italije ustanavlja tudi suverenost.

Vprašanje je verjetno bolj teoretično kot praktično. Toda če se ga lotimo z gledišča splošne teorije, ga bomo rešili vprav tako, kot če bi ga rešili tudi z gledišča prakse. Da bi neko ozemlje spadalo pod neko suverenost, mora obstajati vrhovna oblast, ki ima pravico ukazovanja prebivalstvu tega ozemlja in pa do obstaja določeno ozemlje.

(Nadaljevanje sledi)

Anton Soler v Avditoriju

Pianist Anton Soler, Naš goriški rojak (rojen v Biljah pri Gorici) ima, čeprav šele 24-leten, že pomembno umetniško ime. Študiral je v Gorici, Trstu, Benetkah in od leta 1948, ko se je izselil, v Buenos Airesu. Prvič je koncertiral ko je imel komaj 9 let v gledališču Verdi v Gorici. V Argentini ima za seboj že veliko vrsto koncertov tako v dvoranah, kot na različnih radijskih postajah. Letos je bil na turneji v Jugoslaviji. Ob priliki njegovega koncerta v Ljubljani je o njem napisal dr. Danilo Švara naslednje: «Slovenci imamo novega pomembnega virtuoza». Na koncertu v soboto bo igral znamenito Bachovo toccato in fugo v d-molu, Lisztovo špansko rapsodijo, vrsto Chopinovih skladb ter nekatera dela argentinskih avtorjev.

JUGOSLOVANSKO SLIKARSTVO V LYONU

V velikem umetniškem salonu v Lyonu so svečano odprli razstavo sodobnega jugoslovanskega slikarstva, skupno 60 del najbolj znanih jugoslovanskih slikarjev iz zbirke komisije za kulturne zveze s tujino. Razstavo so priredili v okviru redne letne razstave omenjenega salona in je izzvala že takoj v začetku izredno zanimanje ljubiteljev umetnosti.

TRETJA PREMIERA SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA

Hans Tiemayer: Mladost pred sodiščem

Vsi, s katerimi sem o nedeljski premieri v Avditoriju govoril, so se strinjali v mnenju, da je nudila predstava Tiemayerjeve «Mladosti pred sodiščem» pretresljiv večer. Med samim izvajanjem je bilo opaziti tudi prenekatero solzno oko med občinstvom. To je dokaz, da sta i samo delo i njegova uprizoritev po članih našega gledališča zagrabila občinstvo za srce.

Hans Tiemayer imenuje svojo dvodejanko «Razpravo pred sodiščem za mladoletnike». V resnici je delo napisano v obliki sodne obravnave, ki se vrši pred nami na odru, medtem ko smo mi, občinstvo v gledališču, obenem tudi občinstvo v sodnijski dvorani. Nastopajo tudi novinarji in fotoreporterji (med njimi celo pravi), ki pridejo čez oder med občinstvo, od koder fotografirajo «protagoniste» sodne obravnave na odru. Sodni sluga napove občinstvu začetek obravnave, sodnik in tudi drugi «protagonisti» v razpravi se obračajo v svojih nagovorih ali objašnjevalnjih nanj. Delo je torej napisano tako, da bi bil vtis na občinstvo čim bolj neposreden, kar je avtor tudi dosegel obenem z režiserjem in igralci, ki so njegovo zamisel utelesili.

Tehnično dramaturški prijem je vsaj na zunaj zelo preprost. Zaplet je v bistvu samo eden: med obravnavo se izkaže, da storilec dejanja ni bil Piet van Doorn, kot se je bil sam označil, marveč mlado dekle, njegova prijateljica Ana Daalders. Razplet dejanja se razvija po analitični poti: odkrivanje resnice napreduje progresivno po vzgledu antične tragedije, tako da služi en člen, en element za razkritja drugega, naslednjega. Ob neki drugi priložnosti sem zapisal, da temelji sodobna detektivska in kriminalna povest po svoji tehnični plati v analitičnem postopku, kot ga pozna antična tragedija (Oedip, Antigona), trditev, ki je pri marsikaterem zbudila nemajhno začudenje. Tehnika «Mladosti pred sodiščem» bi nudila za to trditev oprijemljiv dokaz: Avtorjeva tehnika razpleta je prav tako blizu analitični tehniki antične tragedije kot je blizu tehniki sodobne kriminalno-detektivske povesti Pretresljivo učinkovitost je treba iskati kajpada v drugi sferi: v globinah in zablodah mladostnikovega srca, v avtorjevem psihološko pronicljivem prikazovanju vzrokov in posledic zločina, v njegovi bistri analizi in kritiki družbe, ki je za tako stanje mladine odgovorna.

Okoliščine dejanja, ki se vrši v nekem holandskem mestu kmalu po drugi svetovni vojni, so same po sebi specifične in so na primer onim v Jugoslaviji diametralno nasprotne. Bolj ali manj bližje jim utegnejo biti okoliščine v drugih kapitalističnih državah, ki so doživele nacifašistično okupacijo in ki so po osvoboditvi obdržale prejšnji kapitalistični sistem. V teh državah so prišli po vojni na oblast tudi ljudje, ki so se za časa okupacije sumljivo obnašali ali pa so bili celo v dobrih odnosih z okupatorjem, torej kratko in malo: kolaboracionisti. «Mladost pred sodiščem» obravnava umor takega človeka, umor, ki ga je izvršila skupina mladostnikov, nekdanjih članov ilegale in odpora, ki so bili ogoljufani za vso svojo vero v zmago pravične stvari in za vse svoje svetle ideale.

Kljub tej specifičnosti okoliščin pa nas «Mladost pred sodiščem» zagrabi neposredno za srce. In to po svoji splošno človeški plati: po živi resničnosti karakterjev obtoženih mladoletnikov, po njihovi splošnoveljavni psihologiji in ne v najmanjši meri po proniciljivi obtožbi družbe, ki je za stanje mladine odgovorna. Kajti možnost krivde za zavoženo mladino je latentna v sleherni družbi, v slehernem odraslem človeku. Odgovornost za mladino je splošnočloveški fakt. V tem pogledu potrka avtor Hans Tiemayer na srce in vest slehernega odraslega človeka: vsi smo soodgovorni za stanje naše mladine.

* * *

Če odštejem nekoliko razvlečeno ekspozicijo, ki bi se dala še nekoliko skrčiti, je režiser Jože Babič postavil na oder predstavo, ki spada po svoji premišljeni urejenosti, po odlično izvedenem stopnjevanju prizorov, po svoji neizprosno dosledni logiki razvijanja dejanja med najboljše, kar jih je dalo naše gledališče. Iz igralcev je iztisnil vse, kar so mogli najboljšega dati iz sebe. Dva sta doživela celo aplavz pri odprti sceni (Miha Baloh in Leli Nakrstova). Nekateri med igralci so dosegli v tej uprizoritvi dosedanji vrhunec svojega ustvarjanja. Jože Babič je ponovno potrdil, da je izrazit teatrski človek in režiser resničnega formata.

Sredstva, ki se jih je Babič poslužil za okvir svoji predstavi, so prav tako preprosta, kot učinkovita. Že prvi poročevalec o predstavi je pravilno prikazal smotrno prireditev koncertnega odra v avditoriju za torišče sodne obravnave, ki ji prisostvuje občinstvo v dvorani v dvojni funkciji: kot občinstvo v gledališču in kot občinstvo v sodni dvorani. Iz siceršnje pomanjkljivosti je Babič napravil učinkovito vrlino: iluzija resničnosti je bila v visoki meri dosežena. Scenski elementi Vladimira Rijavca so bili ustrezno izkoriščeni; preprosta in skromna oprema je razširila prostor odra, da so se zdeli obtoženi mladostniki še manjši in še bolj nebogljeni. Kip pravice z zavezanimi očmi in tehtnico v rokah je simbolično prikazoval slepo neizprosnost zakona, ki je gluh za še tako pretresljive krike človeškega srca.

Sodniku, ki je neizprosni izvrševalec zakona, je dal Stane Raztresen dostojanstvo in zavest odgovornosti že malce okorelega zaščitnika zakona in reda. Bil je po pojavi dostojanstven, kazal je diskretno duhaprisotnost in rafinirano spretnost preiskovalnega sodnika. Ujel je pravi ton že malce suhoparnega izvajalca zakonov, pod čigar trdo skorjo le poredko še zatrepeče občutljivo človeško srce, ki ga je potisnil debeli obok paragrafov globoko ob dno. Raztresen je zgradil zanimiv in karakterno sprejemljiv lik, ki je bil dosledno dobro izveden.

Zlata Rodoškova, ki je skušala dati malce programatično orisani nadzornici za mladoletnike kri in meso, je govorila po splošni sodbi vsaj v prvem dejanju pretiho, kar je škodovalo izrazitosti lika, ki je bil dobro zastavljen. Pravilno je bilo, da ni pridigarsko povzdigovala glasu, vendar mora igralec «igrati» tudi tiho in pridušeno govori, co tako, da se sliši v zadnji kotiček dvorane. To je seveda zadeva tehničnega znanja, ki bi ga mogli posredovati mlajšim igralcem nekateri starejši kolegi. Kot resnično, je bil lik, ki ga je dala Zlata Rodoškova, pravilno zastavljen in lepo ubran, a ni prišel zaradi omenjene pomanjkljivosti do polne izrazne moči.

Kriminalnega uradnika dr. Werta je zadržano in nekam diskretno igral Stane Starešinič. Vloga sama po sebi ni morda toliko pomembna, vendar mislim, da je pomenila za igralca novo preizkušnjo v obvladovanju samega sebe na odru, ki jo je Starešinič uspešno prestal. Karakterizacija je bila prej rahla kot ostra, kar je bilo za celoto lika in za specifične igralske lastnosti Starešiniča ugodno. V celoti lepo izveden lik.

Josip Fišer, ki se je nekako standardiziral za igranje manjših, vendar tipičnih vlog, je igral sodnega sluga diskretno opazno, tako da je ob prvem nastopu vzbudil vtis, kot da je resnični organ javne varnosti, kar mu moramo šteti za lep uspeh.

Med like, ki so po avtorju izrazito človeško individualizirani, spada Anina mati, ki jo je igrala Ema Starčeva s čustvenimi modulacijami in izbruhi, ki so ostali v mejah zadržanosti. Lik se mi je zdel bolj človeško topel kot izrazito karakteriziran, je pa prav zato doprinesel k pretresljivosti predstave.

Modest Sancin je inteligentno žrtvoval nekaj svoje igralske tipike, s čimer je dosegel večjo resničnost in človeško pretresljivost lika Aninega očeta, ki mu je dal lepe individualne poteze, da so ganile občinstvo.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Prizor iz Tiemayerjeve drame «Mladost pred sodiščem» v izvedbi SNG

VOJAŠKA KLIKA VLADA Z NASILJEM IN TERORJEM

V IRANU SMRT NE POČIVA

Kakor so se z nasiljem in zločinom polastili oblasti, tako sedaj nadaljujejo, da bi si jo obdržali

V Iranu smrt ne počiva. Vsakih nekaj dni odmevajo streli, s katerimi šahov režim obračunava s svojimi nasprotniki, to je z ljudmi, ki ne mislijo, tako kot on, in z ljudmi, ki mnogo bolj kot on ljubijo svoje ljudstvo in domovino.

Obračunava z ljudmi, ki ne marajo, da bi še nadalje dejansko ostali kolonija in sredstvo za kopičenje bogastva tujcev.

Pred kratkim je v mračnih barakah druge teheranske oklopne divizije sedela kaka desetina ljudi mirno pri mizi in večerjala. Za večerjo je bilo meso in riž. V tem času so bile barake pod strogim nadzorstvom do zob oboroženih vojakov. Skupina ljudi, ki je večerjala, je bila del onih 612 aretiranih, in obsojenih pristašev stranke Tudeh ali pa ljudi s komunističnimi nazori in političnim prepričanjem. Kot je znano, so bili ti častniki aretirani v preteklem septembru.

Kljub temu, da so bili obsojeni na smrt, so bili precej optimistično razpoloženi, saj so računali, da je to Iran, to se pravi domovina, v kateri doslej oblast ni streljala svojih nasprotnikov. Pri marsikaterem je veljalo tudi prepričanje, da bi se vloge mogle tudi zamenjati. Poleg tega je desetorica, o kateri govorimo, vložila prošnje za pomilostitev, v upanju, da bo šah spremenil njihove smrtne obsodbe v zaporne kazni ali kaj podobnega.

Toda šah tega ni storil. Kako uro pozneje pozno po večerji je v eno izmed barak stopil general Husein Azemudeh, ki je bil vojni tožilec. Ukazal je, naj mu privedejo omenjene obsojence. Pred dvema mesecema je bilo 9 izmed teh 10 častnikov njegovih vojnih tovarišev. Tedaj so nosili zlikane uniforme častnikov iranske vojske. Sedaj so stali pred njim v zmečkanih zaporniških oblekah. Njihove glave so bile obrite. Na obrazih se jim je poznalo, da so delj časa v zaporu. Ko so vstopili, je general pogledal prvega v vrsti in mu s hripavim glasom rekel: «Poklical sem vas, da napravite oporoko. Menda veste, kaj hočem s tem reči?»

Polkovnik Siama», kateremu je bila namenjena izjava, je nekoliko pokašljal in rekel: «Da, vem!»

To pomeni, da je šah prošnjo odklonil.

Polkovnik Siamak, katepero in papir in s sicer nekoliko drhtečo roko napisal svojo zadnjo voljo. Pristopil je hodža (muslimanski duhovnik) in mu ponudil muslimansko sveto pismo Koran. Siamak ga je odklonil, in odločno rekel: «Ne verujem v Alaha niti v kakršno koli religijo». Tudi ostalim devetim je hodža ponudil Koran. «Molite, in boste odšli v raj,» jim je govoril. «Mi smo hoteli spremeniti v raj našo domovino, naš Iran», mu je eden izmed njih rekel hladno, in odločno. «Drugega raja mi ne poznamo».

Tedaj so obsojenci izrazili zadnjo željo. In sicer, da bi jih pustili same brez vsake straže in to samo za nekaj minut. General, njihov nekdanji tovariš je tej prošnji ugodil. Odpeljali so jih v sobo in iz nje je v kratkem donela močna pesem in vzkliki proti režimu.

Zgodaj zjutraj sta dva vojaška bolniška avtomobila odpeljala aretirance, oziroma obsojence na vežbališče, kjer so se po navadi vojaki vadili v streljanju. Desetorica ljudi je z zvezanimi rokami izstopila iz avtomobilov in si ogledala okolico. To okolico so častniki dobro poznali, bila je ravnica, kjer so oni v prejšnjih letih in celo pred kratkim vežbali vojsko. Ob koncu ravnice, ob visokem zidu, ki je bil iz blata, pa je bilo nekaj novega. Tu je namreč molelo v zrak deset stebrov, ki jih pred kratkim še ni bilo. Stražarji so vsakega obsojenca privezali k stebru.

«Ne vežite me pretrdo», je rekel major Atarod, «saj bom tako kmalu povsem miren».

«Kaj meniš, tovariš», se je nasmehnil polkovnik Siamak, «saj z nami je itak pri kraju».

Na koncu, pa se je vendarle obrnil k stražarjem, ki so ga tesno zvezali k stebru in jim rekel: «Danes smo na vrsti mi, toda vi pazite nase».

Obsojenci so odklonili ponujene bele rute, da bi jim zavezali oči, toda stražarji so ukaz predstojnikov vendarle izvršili in jim zavezali oči. Pred zvezanimi častniki, le nekaj metrov od njih, se je postavilo 20 vojakov z avtomatskimi puškami. Po dva vojaka — eden stoje, drugi pa kleče, sta streljala v vsakega obsojenca. Eden od zvezanih častnikov je vzkliknil: «In vendar bo zmagalo ljudstvo!» Drugi obsojenci pa so vzklikali: «Smrt imperializmu, živel iranski proletariat!»

Častnik, ki je poveljeval vodu vojske je dvignil roko in koj nato so v zrak odjeknili streli. Sledili so jim takoj še drugi. Krogle so tu in tam pretrgale tudi vrvi, s katerimi so bili častniki zrezani, in njihova trupla so se zrušila na tla. Podčastnik je potegnil samokres in krenil k postreljenim častnikom, da jim da «zadnji strel». Mladi kapetan Shafa še ni bil mrtev in zato je zakričal: «Nisem še mrtev, ubij me!»

Podčastnik je ukaz izvršil.

Nekaj dni pozneje, ko je režim menil, da so se streli in njihov odmev že razblinili, in da so prebivalci, ki žive za teheranskimi zidovi in izven njih, pozabili na ta zločin, je bilo obsojenih na smrt z ustrelitvijo še nadaljnjih 12 častnikov. Prišla je nato na vrsto tretja, četrta, peta... skupina.

Vseh 612 ljudi, ki so prišli pred sodišče, je bilo obsojenih in nihče med njimi ni pričakoval milosti. Obsojeni so predvsem zaradi svojih naprednih političnih nazorov. Mladi iranski šah pa je sklenil, da bo z njimi ravnal brez milosti, saj se zaveda, da so s svojim delom in s svojimi gesli vzbudili med iranskim ljudstvom in predvsem med Teheranci razpoloženje, ki ograža njegov majavi prestol. Mož pa se drži oblasti kot klop in zato mu ni mar, če mora zaradi tega marsikdo v smrt.

Obsojenci gredo v smrt, toda s svojo smrtjo sejejo upor med iranskim ljudstvom. Vojaška klika, ki je strmoglavila iransko republiko in ponovno predala oblast šahu, ki ga je ljudstvo izgnalo, se skuša obdržati na površju z množičnim streljanjem svojih političnih nasprotnikov; toda režim, ki se mora zatekati k takim terorističnim sredstvom, je nedvomno gnil, in se te svoje gnilobe tudi zaveda.

Tudi v francoski Severni Afriki smrt ne počiva. V alžirskih goratih predelih se skrivajo uporniki, od koder napadajo pripadnike francoskih oboroženih sil — Na sliki podprefekt Delaplaque v razgovoru s skupino Alžircev v M'douneche

ALI JE EVEREST RES PREMAGAN?

Tak je naslov knjige S. M. Gosvamija, bivšega indijskega javnega nameščenca, Gosvami zatrjuje v nedavno izšli knjigi, da Edmund Hilary in Tensing, lani maja nista prispela na vrh Everesta, marveč sta se ustavila kakih 240 m pod vrhom, kamor je prišla tudi že neka švicarska odprava, John Hunt, vodja lanske britanske odprave na Everest, pravi, da so trditve v tej knjigi nesmiselne.

Zadeva Drummond pred sodiščem

V malem francoskem mestecu Digne (čitaj: Dinj) se vrši razprava proti 77-letnemu Gastonu Dominici, lastniku posestva «Grand' terre» v dolini Lurs, obdolženemu, da je v noči od 4. na 5. avgust leta 1952 v bližini reke Durance ubil slovitega angleškega biokemika sira Jacka Drummonda, njegovo ženo Lady Ann in njuno 11-letno hčerko Elizabeto, ki so se tam utaborili in nameravali prebiti noč.

Pokrajina, kjer se je izvršil zločin, je ena najbolj divjih in samotnih. Le nekaj samotnih hiš, v katerih žive na star patriarhalen način, primitivni kmečki ljudje, ki so zelo ljubosumni na svoj način življenja. Ta njihova starokopitnost sega celo tako daleč, da smatrajo za vsiljivega tujca in sovražnika tudi crožnika, ki prihaja od časa do časa na ogled iz sosednje vasi.

Gaston Dominici je v začetku priznal, da je res kriv tega, kar ga dolžijo, pozneje pa je vse preklical. Tudi na razpravi, ki se sedaj vrši v Digne, je starec izredno miren in odločno proglaša svojo nedolžnost Vse priče, ki naj bi s svojimi izpovedmi prisilile starega Dominicija k priznanju, so pri zaslišanju zapadale v ostra protislovja, tisto pričo pa, ki naj bi najbolj bremenila obdolženca, je moral sodnik celo zapoditi iz dvorane ,tako neresno in protislovno je bilo njegovo pričevanje! Javnost je dobila vtis, da priče skušajo nekaj prikriti, in da je tudi prvotno priznanje starega Dominicija imelo namen spraviti policijo na napačen tir in tako obvarovati pred posledicami celotno družinsko skupnost starega patriarhalnega nasilneža. Zanimiva je tudi okoliščina, da njegov sin Gustav sedaj brani očeta, sedaj ga pa dolži, medtem ko je njegov starejši sin Clovis odločnejši in očeta dolži trojnega umora, ne da bi pa pri tem navedel otipljivejše dokaze.

17. t. m. se je začela v Digne razprava proti Gastonu Dominici — Na sliki vidimo obdolženca v razgovoru s svojim branilcem Bernardom Charlesom Albertom

Druga zagonetna okoliščina je dejstvo, da je Dominici izpovedal, da je malo Elizabeto, ki je bežala, dohitel pri bregu reke in jo tam pobil na tla s puškinim kopitom, medtem ko so ugotovili, da je mala imela povsem čiste noge (kar bi bilo nemogoče, če bi bila res tekla bosa do reke).

Vsekakor gre za eno najbolj čudnih razprav, ki jih beleži zgodovina kriminalistike, in v malo mestece Digne se zgrinjajo tujci, angleški in tuji novinarji in druge osebnosti. Med njimi najdete tudi znane francoske pisatelje, kakor akademika François Mauriaca, Jean Gionoja, André Mauroisa, itd. Zanimanje za rešitev uganke v zvezi s tem skrivnostnim zločinom je zelo veliko; nič manjša pa ni zapletenost zadeve same, tako da so porotniki postavljeni pred zelo težko nalogo.

TRST, četrtek 25. novembra 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Oblačno, nagnjeno k padavinam. V goratih predelih sneg. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 8.7 stopinj; najnižja pa 5.00 stopinj.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Koper:** 15.30: Popoldanski operni koncert. — **Trst II.:** 18.40: Koncert violinista Nikole Petroviča. — **Trst I.:** 11.30: Operna glasba. — **Slovenija:** 20.15: «Četrtkov večer» domačih pesmi in napevov.

ŠPORTNE VESTI

ŠE ITALIJANSKO KOŠARKARSKO PRVENSTVO

Triestina v nevarnosti da izgubi prvo mesto

Borletti se počasi dviga

LESTVICA:

Triestina	7	5	0	2	472 425	10
Benelli	7	5	0	2	419 376	10
Gira Preti	7	4	1	2	348 355	9
Roma	6	4	0	2	388 338	8
Borletti	7	4	0	3	492 429	8
Virtus	7	4	0	3	396 354	8
Milenka	6	3	0	3	294 305	6
Pavia	7	3	0	4	452 438	6
Reyer	7	2	1	4	390 434	5
Stella Azz.	7	2	1	4	392 447	5
Storm Var.	7	2	0	5	393 393	4
Junghans	7	1	1	5	308 363	3

Nedeljska tekma Triestine v Rimu ni bila na višini njenih prejšnjih tekem. Res da velja to v glavnem le za prvi polčas, kajti v drugem so mladi Tržačani že takoj v začetku rezultat prvega polčasa 28:16 za Romo postavili skoraj na izenačenje 29:28. Romi je sicer uspelo stalno obdržati nekoliko prednosti, ki se je pa občutno povečala, ko je bil izključen Pieri. Tržačani so še v zadnji minuti pritisnili in spet zmanjšali razliko, toda konec jih je le prehitel. Če Roma dobi še razveljavljeno tekmo z Milenko, tedaj ji pripade na lestvici prvo mesto z enakim številom točk, kot jih imata Triestina in Benelli. Tudi to moštvo se je moralo namreč v nedeljo ustaviti, čeprav si je Borletti le s težavo priboril tesno zmago, ne da bi pri tem pokazal igro, ki bi že bila vredna državnega prvaka.

Tudi Giri ni bilo z Reyerjem prav lahko, saj se je prvi polčas končal v korist gostov. Napad, ki je nastopil v drugem polčasu, pa je bil uspesnejši. Kot v Bologni je bila tudi v Benetkam tekma med Benečeni in Bolonjci; tu je nastopila Virtus proti Junghansu in odnesla domov obe točki. Toda njeni igralci so odnesli iz Benetk tudi precej bunk, ki so jih dobili od to pot zelo «gostoljubnih» Benečanov. To so stvari, ki sicer s košarko nimajo nič skupnega; in tudi v Pesaru ni šlo vse tako gladko. Pri tem velja pripomniti, da ne gre za obračunavanje med igralci temveč za «posege» gledalcev, ki so gostujoče igralce zmerjali, pljuvali in, kjer se je dalo, tudi tepli. Ni izključeno, da ne bodo začele deževati kazni, tako da nekateri klubi ne bodo mogli igrati doma. Brez incidentov pa je občinstvo vzelo na znanje tesno zmago Storma, čeprav Pavia, kjer se je to dogodilo, ni ravno na glasu zaradi svojega «mirnega» občinstva. Milenka si je priborila svojo tretjo zmago nad drugim rimskim moštvom. Gotovo gledajo Tržačani z velikim upanjem v to moštvo: če namreč premaga Romo v tekmi, ki se bo ponovila, tedaj ostane Triestina še na vrhu lestvice. Prihodnjo nedeljo pa ima Triestina znatno lažjo nalogo (s Pavio doma) kot Roma (z Borlettijem v Milanu); pa tudi Benelli bo gostoval (v Rimu proti Stelli Azzurri).

Priprave za tekmo z Argentino

FLORENCA, 24. — Jutri bodo kandidati za državno reprezentanco v tekmi proti mladini Inter nastopili v sledeči postavi: Viola, Magnini, Giacomazzi, Ballacci, Ferrario, Bergamaschi, Boniperti, Bassetto, Galli, Schiaffino, Pozzan. V drugem polčasu bodo nastopili Bugatti, Moltrasio, Frignani in Celio.

Kot znano bo 5. decembra na olimpijskem stadionu v Rimu mednarodna tekma z reprezentanco Argentine, ki bo 28. novembra nastopila v Lizboni proti Portugalski.

Dobra igra kandidatov za angleško reprezentanco

LONDON, 23. — Dober vtis so napravili s svojo igro izbranci, ki prihajajo v poštev za sestavo angleške državne reprezentance za tekmo z Nemčijo. Igrali so proti močnemu moštvu Tottenham Hotespurs in zmagali s 7:2.

Kandidati za reprezentanco so nastopili v postavi: Wood (Williams); Staniforth (Foulkes), Byrne; Phillips (McGarry), Wright, Slater; Matthews (Hooper), Bentley, Allen, Shackleton, Finney (Blunstone).

Njih namestniki so igrali zadnjih deset minut.

MAGLIOLI, zmagovalec dirke Carrera Panamericana.

Japonec OGIMURA, svetovni prvak v namiznem tenisu, se je nedavno mudil v Jugoslaviji, kjer je večkrat nastopil ter doživel poraze po Dolinarju, Harangozu in Vogrincu.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

„Bratsko pokroviteljstvo" škoduje PSI in socializmu

Kolikor bolj se v Italiji skušata izkristalizirati zaradi politike demokristjanov in kominformističnih voditeljev dva povsem nasprotna si bloka, od katerih nima nihče nič skupnega z demokratizacijo javnega življenja in izvedbo socialnih reform, toliko bolj prevladuje med naprednimi ljudmi Italije, posebno pa med delovnim ljudstvom prepričanje, da sta tako demokristjanska politika socialnih krivic, kakor tudi kominformistična kopija ruskega centralizma, birokracije in državnega kapitalizma škodljiva interesom prebivalstva in zaradi tega tudi interesom Italije.

To prepričanje se kaže z nastajanjem avtonomističnih socialističnih gibanj, ki imajo že tesne medsebojne stike, da bi prišli do močne enotne akcije v italijanskem političnem življenju.

Čeprav je program neodvisnih socialističnih sil v sindikalni borbi in morda še kje podoben programu obeh kominformističnih strank, je bolj kot naravno, da med njimi ne more priti do sodelovanja toliko časa, dokler bodo kominformistične partije (KPI in PSI) trobile v sovjetski rog. Tudi ne bi imelo nobenega smisla, da bi tovariši, ki so izstopili iz tistih partij zaradi načelnih nesoglasij s politiko Sovjetske zveze, s politiko vodstva obeh partij, ki so izrinile sleherno partijsko demokracijo, še nadalje vztrajali v takih partijah, kjer nisi imeli možnosti pojasnjevalne in razkrinkovalne akcije. Zaradi takih razmer je bilo potrebno, da so začeli razkrinkovati kominformistično politiko; potrebno je tudi danes, da ti tovariši nadaljujejo s svojo akcijo, ker bo le na tak način mogoče pojasniti delovnemu ljudstvu, da je politika Togliattija in Nennija zgrešena, da so usodne napake na strani KPI, ki skuša absorbirati PSI z raznimi Demokratičnimi ljudskimi frontami, kot je KPI to poskušala na parlamentarnih volitvah, kar je dovedlo do zmanjšanja števila glasov.

Italijanska socialistična stranka bi imela v Italiji točno opredeljeno vlogo, ki bi jo lahko opravila le tedaj, če bi Nenni priznal zgrešenost svojega podrejenja politiki KPI in Moskve (zanimivo je da je PSI prav tako napadala Jugoslavijo kot KPI, da je imela isto geslo kot KPI glede procesov v vzhodnoevropskih državah itd.) in če bo Morandi kot glavni eksponent Italijanske komunistične partije v vrstah PSI poleg drugih nekega dne pobral šila in kopita ter prepustil članstvu PSI, da začne s svojo neodvisno socialistično politiko, kot jo je že začelo in kot se kaže tudi pri vodilnih članih PSI.

Ko bo PSI obrnila hrbet svojemu «bratskemu pokroviteljuv», šele potem bodo nastale najboljše razmere za vzpon Italijanske socialistične stranke, šele takrat bo ta stranka lahko postala sestavni del Socialistične internacionale, kar je PSI že večkrat zahtevala. Samostojnega stališča pa PSI ni treba zavzeti za ceno zmerjanja KPI, za ceno napadanja KPI, ampak naj s svojim neodvisnim vzgledom pokaže tudi kominformističnemu vodstvu KPI škodljivost brezpogojne odvisnosti od politike Sovjetske zveze.

Kot je jugoslovanska Zveza komunistov s svojo dosledno socialistično politiko dosegla, da je po Stalinovi smrti začel tudi del sovjetskih vodilnih ljudi drugače gledati na jugoslovansko socialistično demokracijo (in ne kot na vračanje v kapitalizem, na Zahodu itd.) tako bi tudi PSI morala težiti za tem, da bi se politika KPI v temeljih spremenila.

Do takrat pa preostanejo neodvisnim socialističnim gibanjem najširše možnosti kritiziranja poniglave kominformistične politike PSI in KPI, politike, ki zaradi kričevitega priklepanja PSI na politiko sovjetske agenture v Italiji nosi vso odgovornost, da PSI že veliko pred volitvami od 7. junija 1954 ni samostojno nastopila na parlamentarnih volitvah, ker bi povečalo sile PSI, obenem pa bi v njenih vrstah še bolj okrepilo sile, ki so za socialistično alternativo.

OB NOVI DODELITVI DELOVNIH CENTROV

Nezadostno število centrov za armado brezposelnih

Zopet se je pokazalo zanemarjanje potreb slovenskih občin

Izvedelo se je, da je minister za delo nakazal goriški pokrajini finančno pomoč za delovne centre v Gorici, Ronkah, Foljanu, Zagraju in v San Pieru ob Soči. V Gorici bo 5 delovnih centrov, ki bodo zaposlili 315 brezposelnih delavcev. Popravljali bodo Ul. Corsica, Molino zatem Tržaško ulico, Brigata Pavia, Torriani, Faiti in druge, v občini Zagraj pa cesto na Sv. Martin, v občini Foljan pa bodo pogozdili hrib nad Redipuljo.

Novi delovni centri bodo za krajše obdobje zaposlili določeno število brezposelnih, ki pa je v primeri z ogromnim številom vseh brezposlenih v goriški pokrajini še vedno zelo majhno. Nekaj delovnih centrov že deluje, vendar bi pripomnili, da je njih število skupaj z zgoraj omenjenimi dosti manjše od lanskoletnih. Tudi skrb za slovenske občine je vedno manjša, saj vidimo, da v najnovejšem nakazilu za delovne centre v različnih občinah goriške pokrajine ni vključena niti ena popolnoma slovenska občina, čeprav je oblastem dobro znan težaven položaj brezposelnih v doberdobski, sovodenjski pa tudi števerjanski občini. V sovodenjski občini sedaj deluje en delovni center za doberdobsko so priprave v teku, brez delovnega centra pa je še vedno števerjanska občina. Znano je, da so v vseh treh ceste zelo slabe, pa tudi potreba po pogozdovanju je v doberdobski občini zelo občutna. Z dosedanjim vladanjem nad slovenskimi občinami oblasti dokazujejo, da ne poznajo položaja teh občin ali pa, da jih premišljeno zanemarjajo. Vsekakor je nujno, da se pokrajinske oblasti po svojih uradnikih bolj zanimajo za življenje slovenskega prebivalca, ki do države izpolnjuje svojo dožnost zato pa ima tudi pravico, da ob nje zahteva pomoč in potrebno skrb.

„Vzpon na M. Everest" v prostorih SDO „Simon Gregorčič"

Slovensko dijaško društvo «Simon Gregorčič» v Gorici priredi v soboto 27. novembra t. l. planinsko predavanje o temi «Vzpon na Mount Everest». Predaval bo prof. Bojan Pavletič iz Trsta. Predavanje bo na sedežu društva v Ul. Ascoli štev. 1 - I. Pričetek ob 20.15.

TO IN ONO IZ ŠTANDREŽA

Oživitev prosvetnega delovanja in priprave za miklavževanje

Dosedanja dvorana je že pretesna za prireditve

Ob prihodu zimskih dni začenja pri nas tudi živahnejše prosvetno delovanje. Kljub zimi sicer dela na polju in doma nikoli ne zmanjka, vendar nam skuša domače prosvetno društvo nuditi v tem pustem času tudi nekaj razvedrila, posebno za časa praznikov kot so Novo leto, pust in druga praznovanja, ki so postala pri nas že običajna.

Tov. Mira pridno vadi naše najmlajše za prireditev, ki bo najbrž prihodnjo soboto, ko bo Miklavž obdaril naše malčke pa tudi starejše če bodo dovolj pridni. Pri pripravah ji pomagajo tudi ostali člani društva, saj je potrebno pripraviti oder in dvorano, ki postaja za potrebe Standrežcev vedno bolj majhna in bi bilo želeti, da bi imeli lastno dvorano, kjer bi lahko nastopili tudi z večjimi igrami, za katere je bilo zanimanje med domačini vedno zelo veliko. Kako bo za Sivestrovo, še ni znano, toda pravijo, da misli za vse že sam predsednik društva, ki ob takih prilikah ne pusti nikogar na cedilu.

Zadnji mraz, ki je trajal tri dni, nam je povzročil precej škode. Zmrznila je predvsem salata, pa tudi cvetača, ki smo jo svoj čas zasadili, letos pač nima sreče. Hiteli smo pobirati, kar se je dalo, ker se nismo nadejali skorajšnega deževja, ki bo obvarovalo, kar je še preostalo zdravega na naših vrtovih in njivah.

TRETJA PREMIERA Slovenskega narodnega gledališča

(Nadaljevanje s 3. strani)

Marija Hogenderst, starikava klepetava gospodična, je dobila v Leli Nakrstovi interpretinjo, kakršno je potrebovala. Zdi se mi, kot da je Leli Nakrstova s to kreacijo prerasla vse svoje dosedanje stvaritve in odločno potrkala na tista vrata, ki se jim pravi umetnost. Njena karakterizacija je bila pristna in izrazito individualna.

Drugo veliko presenečenje, da ne rečem odkritje večera: Tea Starčeva kot Ana Daalders. Že nekajkrat smo opozorili na postopni razvoj te mlade igralke. Toda da razpolaga njen drobni organizem s tako polno notranjo in zunanjo dinamiko, s tako prepričljivimi izbruhi človeških stisk in strasti, tega nismo mogli predvideti. In še nekaj je pri tej mladi igralki dragoceno: njena prosojna neobarvana človeška pristnost. Kar reče, kar zakriči, ji verjameš, te zaboli. Njene muke, njene stiske, njene blodnje trpiš tudi ti. Njena Ana Daalders je bila velika in dragocena kreacija. Nemajhna zasluga za ta vzpon gre režiserju, gre celotnemu kolektivu našega gledališča.

Udaren karakteren lik mladostnika je ustvaril tudi Miha Baloh v Pietu van Doornu. Manj v detajlih kot v celotnem nastopu. Pristen in živ. Človeško topel. Če sem napisal: manj v detajlih, potem moram vendarle pristaviti, da je Baloh začel v tem liku že graditi, zavestno sestavljati celoto. Vendar je njegova udarna moč, ki je izzvala aplavz pri odprti sceni, še vedno v njegovi človeški neposrednosti. Ta lik je bil nov in svež. Se vedno manj izdelan kot impulzivno neposreden.

Psihološko in karakterno izredno tenkoslušen lik je dal v Gerardu Niekertu Silvij Kobal. Pogodil in izvedel je zelo ostro niansirano podobo mladega in plašnega črnoborzijančiča, kakršni so utegnili strašiti po vojni po vseh večjih mestih zapadne kapitalistične Evrope. Tudi za Kobala bi rekel, da je v Niekertu ustvaril svojo doslej morda najuspešnejšo, vsekakor pa najdosledneje izvedeno kreacijo.

«Mladost pred sodiščem» je dosegla pri občinstvu prodoren uspeh. In to po pravici. Kajti predstava pomeni nov vzpon SNG, predvsem pa nov vzpon nekaterih njegovih članov: Tee Starčeve, Leli Nakrstove, Mihe Baloha in Silvija Kobala, ki so vsi stopili na prag resnične umetnosti, pri čemer ima režiserska umetnost Jožeta Babiča levji delež. VLADIMIR BARTOL

Brez potnega lista na obisk k bratu

30. julija letos je jugoslovanska obmejna policija izročila italijanski policiji pri Rdeči hiši 20-letnega Roca Suppo iz Catanzara, ki je 28. julija ilegalno prešel državno mejo pri severni postaji v Gorici.

Na goriški policiji je mladinec iz Južne Italije opsal svoja doživetja pred prehodom meje in vzroke, ki so ga domedli da je odšel v Jugoslavijo brez potrebnih dokumentov. Suppa ima starejšega brata na Jesenicah, kjer je v službi že pet let in tudi tam poročen. Po dolgih letih si ga je mlajši brat zaželel videti in je zaradi tega prišel v Gorico, kjer je upal, da se bosta srečala in skupaj preživela vsaj nekaj uric. Po nadaljnjem pripovedovanju pa je bilo razvidno, da zaželeni brat ni prišel na razgovor ob meji, zaradi tega jo je mladi Suppa mahnil kar čez državno mejo brez potnega lista. Onkraj so ga takoj zasačili in vrnili goriški policiji.

Na včerajšnjem procesu obtoženi Suppa ni bil prisoten, kljub temu pa ga je v njegovi odsotnosti goriški pretor dr. Fabianich pogojno kaznoval na 2 meseca zapora in plačilo 10.700 lir.

DEŽURNA LEKARNA: Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Pontoni - Bassi, Raštel 27 - tel. 33-49.

KINO

CORSO. 17: «Poroka», V. De Sica, R. Rascel in S. Pampanini.
VERDI. 17: «Rdeče kape», A. Ladd.
CENTRALE. 17: «Ključi mesta», C. Gable in L. Young.
VITTORIA. 17: «Giuseppe Verdi», A. Ferrero in P. Cressoy.
MODERNO. 17: «Gunga Din», C. Grant in V. Mc Laglen.

Z VČERAJŠNJEGA ZASEDANJA GORIŠKE SODNIJE

Obsojeni trije vinski bratci zaradi ponočnjaštva in kričanja

Po goriških ulicah so peli in igrali na harmoniko, čeprav je bilo že okoli polnoči

Pred goriškega pretorja so morali včeraj dopoldne tudi trije Goričani, in sicer 32-letni Emil Kočevar iz Svetogorske ul. 99, 24-letni Silvio Nicoletti iz Ul. Ascoli 8 ter 71-letni Franc Peršolja s Placute 8 Zagovarjati so se morali zaradi obtožbe goriških orožnikov, po kateri naj bi vsi trije 12. avgusta ponoči peli in igrali na harmoniko in s tem kalili nočni mir.

Proti njim je pričal orožnik La Mura, ki je bil omenjeno noč na straži pred goriško prefekturo. Iz Raštela je slišal glasno petje in glas harmonike. Skupaj z drugim orožnikom je stopil do skupine in od nje zahteval, da zaradi pozne ure (bile je namreč že nekaj minut čez polnoč) prenehajo s kričanjem in igranjem na hormoniko. Toda vsi trije, ki so bili že precej vinjeni niso hoteli poslušati organa javne varnosti, marveč so brezskrbno nadaljevali svoje popevke. Šele kadar je na kraj dogodka prišel brigadir orožnikov, so trije veseljaki prenehali. Kočevarja in Nicolettija so odpeljali v bolnico, stari Peršolja pa je romal v zapor, kjer sta se mu proti jutru pridružila še ostala dva.

Na včerajšnjem procesu so vsi trije zatrjevali, da so bili le veseli in prav nič vinjeni ter so zanikali vsako obtožbo o petju in razgrajanju.

Toda njih izgovori so bili precej dvoumni in goriškega sodnika niso mogli prepričati. Kočevarja je dr. Fabianich obsodil na 3 mesece zapora in 2.000 lir kazni, Nicolettija na 4.000 lir kazni, Peršoljo pa na 2.000 lir.

Obsodba mladega parčka zaradi nemoralnega vedenja

Za zaprtimi vrati je, bil včeraj proces proti 22-letni Santini Gonella iz Svetogorske ul. 99 in 25-letnemu Giovanniju Altinieriju z istim bivališčem. Pred sodnika sta morala zaradi občevanja na stopnicah zgradbe, v kateri stanuje gospa Bella Letizia, ki je mladi par zasačila pri kaznivem dejanju.

Morda bi cela zadeva ostala skrita, toda 17. junija je Gonellina mati stopila k Belli in se začela z njo prepirati in jo je celo osebno napadla, češ da širi po sosedstvu neresnične zgodbe o moralnem vedenju njene hčerke Gonelle. Zadeva je prišla na uho policiji, ki je poskrbela, da je vse prizadete poklicala in jih zaslišala. Santina Gonella je zatrjevala, da jo z Altinierijem vežejo samo prijateljska čustva. Isto je izpovedal tudi obtoženi mladenič, ki pa je še pripomnil, da je omenjeni večer Gonellovo tudi poljubil, vendar samo to in ničesar drugega. Gospa Bella pa je ponovno potrdila svoje obtožbe; rekla je, da je mladi par našla v tesnem objemu na stopnicah; prosila ga je, naj se vede dostojno zaradi ljudi, ki odhajajo in prihajajo toda Gonella in Altinieri se nista zmenila za njen opomin.

Sodnik dr. Fabianich je zaradi prejšnjih kazni, obsodil Giovannija Altinierija na 4 mesece zapora, mlado Gonello pa na 2 meseca zapora pogojno.

Najemanje delavk za Rim

Pokrajinski urad CISNAL sporoča, da je v teku najemanje ženskega osebja, in sicer kuharic, pestunj, sobaric in hišnih pomočnici, ki bi želele na delo v Rim. Pogoji so naslednji: plačana vožnja iz Gorice v Rim, ugodne plače ter 13. plača in letni dopust. Po poteku preizkusne dobe bodo vpisane v Zavod za socialno zavarovanje ter deležne bolniške oskrbe.

Interesentke naj se zglasijo na uradu CISNAL od 17. do do 18.30 uri.

Zahvala tov. Štekarja za čestitke ob 80-letnici

Ob 80-letnici rojstva tov. Antona Štekarja mu je domači pevski zbor zapel nekaj pesmi, poklonili pa so mu tudi šopek cvetlic. Ob tem zavidljivem jubileju se tov. Štekar vsem najtopleje zahvaljuje. Obenem je daroval za Dijaško Matico 1.000 lir. Najlepša hvala.

Kino na Opčinah

predvaja DANES 25. t. m. in JUTRI 26. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

«Teror plemena Navajos»

Igralci: Dane Clark - Ben Johnson
Tracey Roberts

Magazzini KALIGER
UL. TIMEUS 3
(NOVA STAVBA) TEL. 44185 JE
VAŠA TRGOVINA

V njej dobite:

OBLEKE IZ CISTE VOLNE od 6.500 lir naprej. Bogato izbiro USNJENIH JOPICEV in TELOVNIKOV. — JOPICE od 2.950 lir naprej. — VOLNENE HLACE po 1.350 lir. — Poleg tega dobite pri nas: VELIKO IZBIRO DELAVSKIH OBLEK v vseh barvah in po najnižjih cenah, AMERIŠKE PLATNENE HLACE, AMERIŠKE JOPICE za delo, NOGAVICE, PULOVERJE itd.

POSKUSITE!

S. KENNEDY

Bil sem s Ku Klux Klanom

53

«Vsak pravi Američan, in to pomeni vsak klanovec, je z Vami in z Vašim odborom pri njegovem poizkusu, da vrne državo poštenim Amerikancem, ki ljubijo svobodo in se boje boga, da vrne državo tistim, ki jim pripada.»

Ko se je končala druga svetovna vojna, je dobil v odboru za preiskovanje protiameriške dejavnosti glavni vpliv član kongresa John Rankin iz Mississipija. Oživljenje Klana, njegova nasilna dejanja in izigravanja, za katera sem pripomogel, da so prišla na dan, so privedli do tega, da so široke ljudske množice zahtevale, naj odbor zares pokliče Ku Klux Klan na odgovor.

«Nima smisla, da pošljemo nekoga v Georgijo, da tam preiskuje klanovsko dejavnost,» je rekel predsednik odbora Rankin. «Ako želite glede Klana kakih pojasnil, zadostuje, da pokličete Velikega zmaja pred odbor.»

KKK JE STARA AMERIŠKA USTANOVA

Odbor je imel glede tega različna gledišča. Ko pa je prišlo do glasovanja, je bilo sklenjeno, da se ta predlog odbije.

«Komite je ugotovil, da nima dovolj podatkov da bi izvedel preiskavo,» je objavil glavni svetnik odbora Ernest Adamson.

«Konec koncev,» je pripomnil Rankin, «je Ku Klux Klan stara ameriška ustanova.»

«Klanove grožnje in vzbujanje strahu niso nič drugega kot stare ameriške navade, nekaj takega, kot protizakonito izdelovanje whiskyja,» je dodal član kongresa John S. Wood, ki je bil drugi član odbora.

Pozneje je predsedniško mesto v odboru prevzel republikanec J. Parnell Thomas.

«Obljubljam najbolj dejavno leto, odkar obstaja odbor, ki bo udaril kjer koli bo treba, ne glede ali so to kolumbijci, klanovci ali komunisti!» je izjavil

Thomas je imenoval «pododbor za preiskovanje fašizma». Ta pododbor so sestavljali trije člani, in sicer člani kongresa Wood, John McDowell (republikanec iz Pennsylvanije) in Richard B. Vail (republikanec iz Illinoisa). Ta, in verjetno ne po naključju, je bil velik industrialec, lastnik jeklarn, ki ga je imenoval Nacionalni odbor za delavske odnose, ker je odklonil ukaz, naj prekine s svojo protisindikalno dejavnostjo.

Pododbor za preiskovanje fašizma je imel eno sejo, ki je trajala 15 minut in na katero je bil povabljen znani fašistično usmerjen Gerald L. K. Smith, da bi pričal kot «strokovnjak proti komunizmu». Nato je pododbor zaključil delo in objavil, da «v Ameriki ni fašistične nevarnosti».

Kljub temu sem odločil, da se bom ponovno obrnil na odbor. Pisal sem mu in se ponudil, da pridem v Washington na lastne stroške in mu izročim kup dokumentarnega materiala o Klanovi protiameriški dejavnosti. Posebno sem poudaril, da bom dokazal, da Klan ne spoštuje 14. in 15. ustavne spremembe (ki jamči državljanske pravice in volilno pravico črncem), da izigrava zvezne volilne zakone in da sploh ne spoštuje državnih zakonov.

Čakal sem mesece in mesece, a odbor ni niti potrdil prejema mojih pisem.

OSEBNA AKCIJA V ODBORU

Tako sem se odločil, da se osebno pojavim pred odborom za preiskovanje protiameriške dejavnosti. Sklenil sem, da bom pripravil odbor do akcije proti Klanu, ali pa naj javno prizna, da tega noče.

Medtem ko se je taksi, v katerem sem se vozil po ulici, ki so jo obrobljala siva upravna poslopja, približeval Kapitolu, sem potegnil iz kovčka svojo klanovsko obleko in jo začel oblačiti.

Nenadoma je avto naglo zaobrnil in skoraj zavozil na pločnik. Pogledal sem se v ogledalo in ugotovil, da je šofer zapazil mojo klanovsko obleko. Po obupnem izrazu njegovega obraza sem sklepal da mu je sinila v glavo misel, da je to gotovo njegova zadnja vožnja.

«Ne razburjajte se,» sem dejal, «rad bi se samo malce poigral z nekimi kongresmeni. Prosim vas, ustavite avto pri stranskih vratih Kapitola.»

Že zjutraj sem hodil okoli tega poslopja in videl, da stoji oborožena kapitolska policija pri glavnih vhodih in legitimira obiskovalce, medtem ko pri stranskih vratih ni nikogar. Od tu so iz pritličja vodile stopnice v drugo nadstropje, kjer je imel odbor svoje urade.

Šofer me je še nadalje prodirno opazoval v ogledalu, ko pa smo prišli do poslopja kongresa, se je olajšan oddahnil.

«Tu smo,» sem rekel in mu plačal vožnjo. Ko sem videl, da ni na pločniku nikogar, sem potegnil čez glavo kuto in švignil skozi stranska vrata.

DEKLETA SO ZAKRICALA...

Opazil me ni nihče, pa tudi na stopnišču ni bilo nikogar. S kovčkom v roki sem se začel vzpenjati. Ko sem prispel do prvega nadstropja, sem previdno pogledal po hodniku. Na levi strani glavnih vrat sem opazil kapitolskega čuvaja, ki je sedel za mizo, s hrbtom proti meni. Hitro sem stopil po hodniku in krenil v drugo nadstropje. Tam je bilo na hodniku nekaj ljudi, ki pa so se kmalu izgubili po pisarnah. Trdno držeč za kovček sem tiho hitel po hodniku, dokler nisem prišel do napisa na vratih: Soba za sprejemanje strank — Odbor za preiskovanje protiameriške delavnosti.

Vrata so bila na široko odprta. V sobi sta dve dekleti pisali na stroj, nekdo pa je sedel za mizo. Stopil sem med pododboje in potrkal.

Dekleti sta vzkliknili in ušli iz sobe, tisti pa, ki je sedel za mizo in ki me je že prej s kotičkom očesa opazil, je ostal nepremično za mizo in preobračal po mizi neke papirje, kot da me ne vidi. Verjetno se se ni odločil, kaj naj reče ali stori.

Stopil sem v sobo in se ustavil pred njim.

«Hallo,» je končno zinil z glasom, v katerem sta bili zaskrbljenost in radovednost.

«Hallo,» sem odgovoril.

«Kaj lahko storim za vas?» je vprašal s sumničenjem v glasu.

(Nadaljevanje sledi)

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI st. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA st. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 604 . T . 375 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst